

MESERIASUL AZ IPAROS DER GEWERBETREIBENDE

MUNKAADÓK LAPJA

Timpul liber al muncitorilor in România

de ing. STAVRI CUNESCU

Dela înființarea Ministerului Muncii, problema unei bune utilizări a timpului liber al muncitorilor s'a impus conducătorilor acestui departament. Dar abia anul trecut, datorită noului regim, care a dat la iveală o nouă concepție de politică socială, problema a început să fie tratată la chip metodic. Această politică socială, care a îndrumat poporul român pe noi căi stimulând toate forțele creatoare ale națiunii, primește necontenit augusta pecete a suveranului nostru, Majestatea Sa Regele Carol al II-lea. Veghind mereu la interesele țării, prespicatitatea înaltului Său spirit a avut în vedere viitorul național, împrunând activități de pe toate tărâmurile un nou ritm. În cadența acestui ritm, problemele esențiale sociale române s'au pus în primul plan n acelas timp, numeroase personalități, dintre cele mai indicate pentru a le rezolva, și-au dat mâna ntru acelaș scop.

Dintre toate aceste probleme, acela a muncii românești, a cărei soluționare a fost îmbrățișată de către dr. profesor Mihail D. Ralea, ministrul muncii, s'a impus dela început.

Ministerul Muncii a dat la iveală mișcarea „Muncă și Voie Bună”, care-și întinde acțiunea sa în toate domeniile timpului liber, cuprinzând în ea pe muncitorii de toate categoriile. Scopul acesteia, în afară de cercetarea tuturor chestiunilor relative la utilizarea timpului liber, din toate punctele de vedere: educativ, artistic, profesional, moral și fizic, — este crearea mijloacelor proprii pentru a desvolta sau stărni dorința de organizare a acestui timp liber.

Având în urma sa oarecare experiență, mișcarea noastră înregistrează tot mereu o serie de mari înfăptuiri.

Universitatea muncitorească, având cursuri de instrucție generală și profesională, ținute de profesori universitari, atrage un mare număr de muncitori, funcționari particulari și meseriași.

Succesul teatrului pentru muncitori a întrecut toate speranțele. Acest minunat mijloc de educație și de recreație a câștigat simpatia spectatorilor pentru care a fost creat, în așa fel încât într-o singură stagiune Teatrul s'au dat în capitală și în centrele mai importante, 350 de reprezentații, la care au participat 850.000 spectatori.

Concertele simfonice și populare, organizate pentru muncitori, în sălile de concert din centrul orașului din cartierele muncitorești, au fost foarte mult cer cetate, ceiașe dovedeste că muncitorii sunt sensibili la toate manifestările de artă. Corurile, fanfarele, audițiile la radio au arătat deasemenea că ele constituie mijloace admirabile pentru educația artistică a muncitorilor noștri.

S'au organizat apoi excursii la mare și munte, în colaborarea cu Camerele de Muncă, cu organizațiile profesionale, la care au luat parte mii de lucrători din diferite regiuni ale țării.

De curând a început să apară revista săptămânală „Muncă și Voie Bună”, care publică știri profesionale; informații artistice și sportive, bucăți literare, jocuri distractive, sfaturi medicale, etc. Revista costă numai 5 lei și este prin urmare la îndemână celei mai modeste buzii.

Az iparosok nyugdíjintézte

Írta: SZABÓ KAROLY (Nagyvárad).

Az „Az Iparos” egyik legutóbbi számában nagy ardeklődéssel olvastam az iparosok és kereskedők nyugdíjintézetéről szóló cikket. A tudósítás hazaginak pótlását szereném kérni az alábbiakban:

Mindenekelőtt azt kellene tisztázni, hogy kik fizetik a cikkekben említett egy százalékos adót a nyugdíjalapra? Mert a cikk szerint ezt minden kereskedő és iparos fizeti. Ha pedig mindenki fizeti, akkor mindenki tagja kell legyen a nyugdíjpénztárnak akár bejegyzett cég, akár nem. Ez csak természetes. Aki fizet, annak pedig jár a segély is.

Közismert ugyanis az, hogy a munkakamarai törvény megalkotása előtt minden kereskedő és iparos tagja volt a kereskedelmi és iparkamarának. Ezért nem kellett céget bejegyeztetni. Ha tehát csak a bejegyzett cégekre vonatkozik ez a nyugdíj, vagy helyesebben: a kereskedőket és iparosokat segélyező törvény, akkor a fizetés is csak ezekre vonatkozhat. Ellen esetben jogtalanul szednének díjakat olyan kereskedőktől és iparosoktól, akik a cégbejegyzési követelményeknek nem felelnek meg, mert ezek segélyezésben nem részesülhetnek.

Tisztázni kellene azt is, hogy az iparosok és kereskedők által félszázad alatt gyűjtött és a közelmúltban más célra elvett vagyonok nem ennek a nyugdíjintézetnek céljaira használtatnak-e fel?

Ez esetben is joggal kérhetnek segélyt az iparosok, ha nem is voltak iparkamarai tagok, mert ők is hozzájárultak az említett vagyonok gyarapításához, amely vagyonok jövedelmei éppen a segélyre szoruló eiszegényedett és munkaképtelen iparosok segélyezésére szolgáltak.

Az a baj, hogy az iparkamaráknál a múltban be nem jegyzett cégi iparosok és kereskedők, akik éppen napjainkban súlyos nehézségekkel küzdenek, nem jutnak segélyhez. Ez abból a tévedésből származhatik, hogy egyes kereskedelmi és iparkamarák egészen új tisztviselőikara nem tudja azt, hogy a kamarai tagsággal nem járt együtt a cégbejegyzési kötelezettség úgy, miként az most van. Ezt onnan

sejtem, hogy tanuja voltam, amikor a minisztérium által leküldött karácsonyi segélyek kiosztásánál az öreg kereskedőktől és iparosoktól annak igazolását kérték, hogy a cégük be volt jegyezve. Mivel ezt nem tudták igazolni, segélyt, vagy nem kaptak, vagy csak nyomorukra való tekintettel, csupán humanitásból jutottak hozzá, holott nekik ez, mint volt kamarai tagoknak járt.

Egy ilyen segélyezési ügyben jártam el a nagyváradai kereskedelmi és iparkamaránál, de mivel csak a kamarai tagságot igazolhattam, pártfogoltamnak, a hetvenkét éves, nagy nyomorban élő, súlyosan beteg kisiparosnak, akik több mint negyven éve volt iparkamarai tag, segélyt nem utaltak ki arra való hivatkozással, hogy az említett kisiparos segélyezése a munkakamarához tartozik. Ott szintén eljárta, de a benyújtott kérvényt itt is segély nélkül elutasították.

A konkrét esetekre azért hivatkoztam, hogy az itt említettekhez hasonlóak százai és ezrei szenvednek, nyomorognak és azt sem tudják, hova, kikhez forduljanak kétségbeesett helyzetükben. Az szinte elképzelhetetlen, hogy az iparos-vagyonok alapjainak átszervezésével a nyomorba jutott iparosokat megfosztották a segítségől, holott talán ezek a vagynok képezik az alapját a segély-, vagy nyugdíjalapnak, de az új intézménybe felvett tagok közül kizárják azokat, akiknek nem volt bejegyezve cégük, sőt az utóbbiakat is csak évek múltán részesítették segélyben.

A fenti sorokkal néhány hiányra akartam a figyelmet felhívni, abban a reményben, hogy az említett sérelmek rövidesen orvoslást nyernek, mert hiszen maga a jelenlegi pénzügyminiszter úr a nyugdíjtörvény megalkotásakor és karácsonykor mondott beszédében az iparosok problémáinak észinté és jóindulatú megértéséről tett tanubizonyosságot. Kisebbségi törvényhozóinkat pedig arra kérem, hogy járjanak el annak érdekében, hogy a készülő végrehajtási utasítás a felmerült hiányokat pótolja.

Csikmegyében a mesterkönyvek kiállításai időpontja szerint adóztatják meg helytelenül a kisiparosokat

A csikszere dai munkakamarai kirendeltség átiratban ismertette a pénzügyigazgatóság adó megállapító osztályával az iparostársadalom legújabb panaszát. Újabb — hangoztatja a munkakamara átirata — egyre több, alig néhány hónapos, sőt néhány hetes önálló iparos panaszodik, hogy az adókiutetések során nem azt nézik az illetékes közegek, hogy mióta önálló, hanem azt, hogy mikor állították ki a mesterkönyvet, mert állítólag a mesterkönyv kiállítási határideje irányadó adózási esetben, miután az iparos tulajdonképpen attól az időponttól „önálló”. A munkakamara hivatalos átirata leszögezi, hogy a mesterkönyv képesítést jelent. Azt bizonyítja, hogy tulajdonosának joga van önállóan műhelyt vezetni a kérdéses szakmában.

In curând vor începe să funcționeze bibliotecile muncitorești, înzestrate cu cărți de instrucție generală, cunoștințe tehnice, economice, sociale, volume de poeziei și proză.

Câmpul de activitate al mișcării „Muncă și Voie Bună” se întinde în toate regiunile țării, ținând seamă de obiceiurile și tradițiile locale și ajutând inițiativele particulare.

In afară de acțiunea oficială inițiativa particulară, cu deosebire aceia a marilor industrii și a organizațiilor profesionale, a privit această problemă cu ani în urmă, sforțându-se să

Iparendélyt annak szabad kiadni, akinek mesterkönyve van. Viszont mesterkönyvvel akár élete végéig is segédkedhetik, vagy munkavezetőkódhatik valaki, ha önálló műhelyalapításra nincs lehetősége, vagy alkalm. Mindezekből világosan látszik, hogy helytelenül járnak el azok a pénzügyi körök, amelyek az évekkel azelőtt kiállított mesterkönyvek kiállításai időpontját veszik az önállóság és adóztatás kezdetéül, ezen az alapon vetik ki az adót, sőt a bírságot is. Mert az adóztatás időpontját, vagy a régi, vagy az új iparendély szabja meg, de a mesterkönyv semmi körülmények között sem. A munkakamarai átirat fejleményeit és eredményeit érthető érdeklődéssel figyeli Csikmegye iparostársadalma.

imbogátáscă și să desvolte în mod armonios viața suflotească a muncitorilor.

Este de prevăzut că mișcarea „Muncă și Voie Bună” va exercita o mare influență nu numai asupra muncitorilor, ci și asupra producției și ansamblului vieții sociale.

Expoziția internațională „Muncă și Voie Bună”, care și-a deschise în curând porțile, este un prilej de manifestare națională și internațională care îngăduie participanților să compare metodele și experiența lor și să studieze numeroase probleme ce se pun astăzi, în vederea utilizării timpului liber al muncitorilor.

Tisztázásra vár a szövetkezetek repülőbéllyeg ügye

A szövetkezeti törvényt módosító, 1939. január 20-iki új törvény azt a nagy kedvezményt nyújtotta a szövetkezeteknek, hogy felmentette őket a repülőbéllyeg-illeték leróvása alól.

Ez az illetékmentesség nemcsak a szövetkezetek üzleti könyveire terjed ki, hanem mindazokra az ügyletekre is, amelyeket a szövetkezetek tagjaikkal kötnek.

Igy tehát a váltókra, a szövetkezetek által kiállított számlákra sem kell repülőbéllyeg-illeték alkalmazni. Minthogy a pénzügyi bélyegillatások alól a szövetkezetek már ezt megelőzőleg felmentést kaptak, a bélyegilleték-mentesség a módosító szövetkezeti törvénnyel teljessé vált.

Minthogy a repülő-illetéket szabályozó törvény az utóbbi időkben több módosításon ment át, a kormány kívánatosnak tartotta a törvény ma érvényben lévő szövegének újból való közvételét. A hivatalos lap június 20-i száma tartalmazza a törvény teljes szövegét, úgy, ahogyan azt jelenleg alkalmazni kell. A törvény 22-ik szakasza

felsorolja azokat az eseteket, amelyekben a repülőbéllyeg-illeték alól felmentést adtak, de ebben a felsorolásban a szövetkezeteknek adott felmentés nem szerepel.

Ugyanakkor a törvény egy másik szakasza úgy intézkedik, hogy a jelen szövegben meg nem említett illeték-kedvezmények érvénytelenek.

A szövetkezetek megtették a lépéseket annak tisztázása végett, hogy csak félreértésről van-e szó, vagy pedig ténylegesen megvonták a hat hónappal ezelőtt adott illetékmentességet. Amennyiben ezzel az utóbbi esettel állunk szemben, a szövetkezetnek üzleti könyveiket fel kell bélyegezniük a repülőbéllyeg-illeték szerint és mind a váltókra, mind a számlákra repülőbéllyeg-illeték alkalmazniuk.

A legmodernebb szőlé-plisszé

különböző mintákban, u. m. fekvő-, álló- és legyező-plisszé, álló és gömbölyű quové minden méretben a legszebb kivitelben. TÓTH ERZSI, Eminescu ucca 15 szám.

A biztosítótársaság bevonható a közlekedési baleset miatt indított bűnügybe

A semmitől másodlagos tagozata 4648/1938 szám alatt elutasította az Agronomul biztosító társaság felfolyamodását, amelyet az azon indokkal adott be, hogy a forgalmi baleset miatt indított bűnvádi eljárás esetén a károsult nem vonhatja az eljárásba a biztosító társaságot. Az Agronomul érvelése szerint a társaság nem áll jogviszonyban a károsulttal, hanem csak az autótulajdonossal és így bűnvádi eljárásban a károsult csak az utóbbival szemben érvényesítheti magánjogi igényeit.

Ezzel szemben a semmitől kímoldotta, hogy a biztosítási szerződés nem az autótulajdonos, hanem a közönség érdekében kötötték és amikor a közlekedési törvény 52. szakasza az autótulajdonosok kötelezettségévé teszi a baleset elleni biztosítást, ezzel közzend kötelezettségét véteit és közvetlen jogviszonyba helyezi a biztosítótársaságot a károsulttal. Így — bár a bűnügy a tettes az autótulajdonos ellen indul meg — a kár érvényesítése végett az eljárásba vonható a biztosítótársaság. A semmitől dőntvény jogszkörkben élénk feltűnést keltet.

GRÜNWALD Testvérek

Oradea

üzleti görredőny és esalingeni ablakredőnygyár. Képviseli: WELBER VILMOS, ARAD, Baritiu ucca 17. — Telefon: 2738. (Curila)

ARTATLAN PAPA.

— Mama, én úgy látom — mondja Móriska, — hogy a papa nincs némileg felvilágosítva.
— Hogy-hogy?
— Mindig azt mondja neked, hogy fiam.

— A JÚNIUSI INDEXSZÁM 40.04, tehát kisebb, mint májusban volt (40.17), de nagyobb, mint áprilisban (39.97.). Az egyes szükségleti cikkek szerint elosztva: élelmiszer 36.87, ruházat 45.05, vegyes szükségleti cikkek 38.26, ezek átlaga 40.04, vagyis az a szám, amellyel a megéltetés 1916. augusztusa óta drágult.

Egyelőre felfüggesztették a falusi italmérési engedélyek árverését

Jelentős eredményeket ért el a vendéglősök küldöttsége, amely különböző sérelmek feltárására végezt jelent meg Constantinescu Mitita pénzügyminiszternél. Aradról az itteni vendéglős szindikátus nevében Horváth József szindikátusi alelnök utazott Bucurestibe, aki Aradra való visszatérte után az ottani közbenjárás eredményéről a következőképpen nyilatkozott:

— A kereskedelem és ipar-képviselőinek, valamint szenátorainak támogatása mellett, több emlékiratot juttattunk el a pénzügyminiszter úrhoz. Így az egyik emlékirat a falusi italmérési engedélyek árlejtésével foglalkozott. Az eddigi rendelkezések értelmében az árlejtéseket július elsejéig meg kellett volna tartani és a régi engedélyek tulajdonosait arra kötelezték, hogy július elsejei hatállyal szüntessék be működésüket. Mi azt kértük, hogy az árverések során a régi italmérési engedélyek tulajdonosai kaphják meg a falusi italmérési engedélyeket és ezeket az engedélyeket ne öt évre, hanem élethossziglan adják ki miként az a városi engedélyek esetében

is történik. A pénzügyminiszter úr előterjesztésünket teljes megértéssel fogadta és azonnal úgy intézkedett, hogy addig is, amíg a kérdést alaposan áttanulmányozza és újabb rendelkezéseket foganatosít, a falusi italmérési engedélyekre kitűzött árveréseket függeszszék fel és ugyan-csak függeszszék fel az eljárást mindazon esetekben, amelyekben az árverés már megtörtént, de az új engedély kiadása jogerőre még nem emelkedett. Ez azt jelenti, hogy azok, akik végleges jelleggel már megkapták az új italmérési engedélyeket, megkezdhetik működésüket, viszont olyan esetekben, amikor az árlejtést a szeszmonopol igazgatósága még nem hagyta jóvá, az egész eljárás további intézkedésig felfüggesztést nyer. Az utóbbi esetekben a régi italmérési engedélyek tulajdonosai működésüket július elseje után is folytathatják. A pénzügyminiszter úr a falusi italmérők helyzetéről jelentést kér a pénzügyigazgatóságoktól és a jelentések megérkezése után hozza meg végleges határozatát.

Az Utazó Kereskedők Egyesülete emlékiratban kérte a posta sérelmes rendelkezésének visszavonását

Seracu Ioant választották meg az Utazó Kereskedők Egyesülete aradi tagozatának elnökévé

Nagyfontosságú gyűlést tartott Hess Jenő alelnök elnökletével a temestartományi Utazó Kereskedők Egyesülete aradi tagozata. A gyűlésen megjelent dr. Wiener Mór, az egyesület temesvári központi titkára is. Az egybegyűlték mindenekelőtt a tagozat üresedésben lévő elnöki állásának betöltésével foglalkoztak és a tagozat elnökévé egyhangúlag Seracu Ioant választották meg.

Ezután Wiener Mór dr. ismertette a kereskedelmi utazók több időszerű problémáját. Ezek között mindenekelőtt a postavezérigazgatóság azon rendelkezéséről beszélt meg, amelyben az az új postatörvény egyes szakaszait magyarázza és ennek a magyarázatnak alapján ad — a végrehajtási utasítás hiányában — rendelkezéseket.

Ismeretes a postavezérigazgatóságnak azon sérelmes rendelkezése, amelynek értelmében megtiltották azt, hogy az egyes vállalatok utazói az általuk az üzletfelektől behajtott pénzösszegeket a vonaton vagy autón hazaszállítsák.

A rendelet arra kötelezi az utazókat, hogy ezeket az összegeket postán adják fel cégük címére. Abban az esetben, ha a cég mégis ragaszkodna ahhoz, hogy utazója hozza haza a behajtott összegeket, akkor erre külön engedélyt kell váltania, letétet kell a postánál elhelyeznie és a behajtott összeg egy bizonyos hányadát a postának kell juttatnia. Ami ezt az utóbbi eljárást illeti, az intézkedés rendkívül költséges és ezért a vállalatoknak csak jelentéktelen százaléka volt hajlandó azt alkalmazni.

Mindezekre való tekintettel az utazók a posta rendeletének visszavonását kérik. Wiener Mór

Pótadó a telekkönyvi költségek fedezésére

Az igazságügyminiszterium 40.404 szám alatt leiratot intézett a pénzügyigazgatósághoz, hogy a folyó év április 1-től kezdődőleg a következő pótdadót kell szedni: szántóföldek után 0.50 százalék, legelők után 0.30 százalék, gyümölcsösöknél 1 százalék és városi házaknál 0.50 százalék. Ez a pótdadó a telekkönyvek létesítésével kapcsolatos költségek fedezésére szolgál.

Női KALAP ujdonságok

nagy választékban:

GIZI KALAPSZALON

ARAD, Horia-ucca 2.

dr. közölte, hogy a többi utazó érdekképviselőkkel, valamint a helytartósági kereskedelmi testületek szövetségével karöltve,

az egyesület emlékiratot juttatott el a postavezérigazgatósághoz, kérve az említett rendelkezés visszavonását, arra való hivatkozással, hogy az ellenkezik magával a postatörvénnyel is.

A törvény ugyanis úgy intézkedik, hogy a levél-, csomag-, valamint pénzzállítás intézményes megszervezése képezi a posta monopóliumát. A postatörvény tehát csak azt tiltja, hogy harmadik személy részére végezzenek ilyen szolgáltatásokat. Az utazó viszont nem ilyen bizományi szervezet képviselője, hanem egyszerűen munkaadója megbízottja, akinek nevében és képviselőként végzi a künnlevőségek behajtását. Az utazó ezirányú tevékenysége tehát nem ütközik a posta monopóliumába.

Közlés hangzott el arra vonatkozólag is, hogy a kereskedelmi és iparkamarák az ügyben a közlekedésügyi minisztériumhoz intéztek emlékiratot, ahonnan oly értelmű válasz érkezett, hogy a minisztérium a kérdést tanulmány tárgyává teszi.

Több felszólaló arról beszélt, hogy az utazókat útközben ellenőrzésnek vetik alá a fenti rendelkezés végrehajtásának szempontjából. Gyakran előfordul, hogy egy utazó két- vagy háromhetes körútra is indul. Mivel az új rendelkezés értelmében az üzletfelektől behajtott pénzt nem viheti magával, cége egy összegben adja át számlára a két- vagy háromheti fenntartáshoz szükséges pénzt. Kérdés merült fel arra vonatkozóan, hogy ennek a pénznek az eredetét az utazó az ellenőrző szervek előtt miképpen igazolja. Wiener Mór dr. azt tanácsolta, hogy ilyen esetekben az utazó kérjen cégtől írásos igazolványt arra vonatkozóan, hogy az összeget a cég az utazó életfenntartásának céljaira adta át.

Megemlítették végül azt is, hogy a posta rendelkezése a gyakorlati élet szempontjából főképpen azért okoz nehézségeket, mert sokszor éppen azért küldik el az utazót a künnlevőségek behajtása végett, mert a vállalatnak a hét végén, vagy esedékességgel nagyobb összegre van szüksége.

Elengedhetetlen feltétel tehát az, hogy a küldetés időre az utazó személyesen hozza a pénzt, mert ha postán adja fel, könnyen megtörténhetik, hogy elkésve érkezik meg a szükséges összeg.

A kereskedelmi utazók remélik, hogy a sérelmes rendelkezés rövid időn belül orvoslást nyer.

Az iparosok és kereskedők nem kötelesek raktárkönyvet vezetni

Milyen kategóriákra terjed ki a mentesség

A legutóbb kiadott rendelkezések között talán a leg súlyosabb és a gyakorlati életben legkevésbé keresztül vihető volt az a szabály, amely szerint kivétel nélkül minden kereskedő és iparos raktárkönyvet lett volna köteles vezetni minden olyan áruinak az üzletbe való behozataláról, vagy kiviteléről, amelyeket közvetlenül a gyáráról vásárol. Mint ismeretes, ebben az ügyben az összes érdekeltségelfterjesztést intéztek a pénzügyminiszterhez, amelyben rámutattak arra, hogy a gyakorlatban ennek a rendelkezésnek betartása csaknem lehetetlen. Ezért is nagy megkönnyebbüléssel veszi tudomásul a kereskedő és iparosársadalom, hogy a Directiunea Timbrului részéről felvilágosító rendelet jelent meg, amely az eredeti szabályon lényegesen enyhít. A rendelet, amely 1939 június 23-án kelt és száma 128.166, — általánosságban felmenti a kereskedőket és iparosokat a raktárkönyv vezetésének kötelezettsége alól.

A pénzügyminiszteri rendelet egyébként éppen ekkor érkezett. Egyes pénzügyigazgatóságok éppen a rendelet megjelenése napján adták ki utasításokat az ellenőrzés megkezdésére, ami a kereskedők és iparosok túlnyomó többségére nézve bizonyára igen súlyos következményekkel járt volna. Természetesebb, hogy az új rendelet megjelenése után a kereskedők és iparosok jelentékeny többségitől nem követelhetik meg a raktárkönyvek vezetését.

A raktárkönyv felfektetését a forgalmiadótörvény legújabb módosítása alapján rendelte el még április havában a pénzügyminiszter. A törvény 4-ik paragrafusa ugyanis a következőket rendeli el:

A vevő (vizonteladás céljából vásárló) kereskedők és iparosok kötelesek pontosan és hiánytalanul elkönyvelni mindazokat a számlákat, amelyeket olyan gyáráról történő vásárlásokról állítottak ki és vettek át, amelyek forgalmiadó fizetésére kötelesek és tartoznak ezeket a számlákat kibocsájtásuktól számított öt éven át megőrizni.

Kötelesek továbbá eladásukat is elkönyvelni. A bevásárlásokról szóló számlákat haladéktalanul be kell vezetni a raktárkönyvbe, ahova az ügyleteket kronológikus sorrendben és naponként kell elkönyvelni, hasonlóképpen az árúknak az üzletből, vagy raktárból való kivételét is.

A raktárkönyvet készen kell tartani az ellenőrzésére, azt a vásárlási számlákkal és minden más előírt könyvekkel együtt a törvény 22-ik paragrafusaiban meghatározott szankciók mellett a kincstári közegek felhívására fel kell mutatni.

A legutóbb kiadott pénzügyminiszteri rendelet szerint felmentést kapnak a raktárkönyv felfektetésének kötelezettsége alól, tehát nem kötelesek raktárkönyvet vezetni a következők:

1. Azok a kiskereskedők és kisiparosok, akik a bélyegtörvény értelmében átalány taxát fizetnek és így egyáltalában nem kötelesek könyvet vezetni. Mindjárt itt rámutatunk a rendelet tévedésére. A legújabb bélyegtörvény szerint, az átalány taxák rendszere megszűnt. Azok a kiskereskedők és kisiparosok, akiknek évi adóköteles jövedelme nem haladja meg az évi 50.000 leit, nem kötelesek átalány taxát fizetni és minden felvétel nélkül mentesek a könyvvezetési kötelezettség alól. Egészen bizonyos, hogy ezt a tévedést a legrövidebben korrigálni fogják és úgy értelmezik, hogy egyáltalában nem kötelesek raktárkönyvet vezetni azok a kiskereskedők és kisiparosok, akik a bélyegtörvény szerint másféle könyvet sem kötelesek vezetni. Ez a mentesség a kisiparosok túlnyomó részét érinti, éppen azokat, akiknek a legnagyobb gondot okozott mostanáig a raktárkönyv problémája.

2. Nem kötelesek raktárkönyvet vezetni azok a kereskedők sem, akik kizárólag importált áruk vételével és eladásával foglalkoznak, mert ilyen áruk-nál a forgalmi adót már a vámolásnál fizetik le.

3. Mentések a raktárkönyv vezetésére alól azok a kereskedők és iparosok is, akik csupán olyan áruk eladásával foglalkoznak, amelyeknek forgalmi adó járt már a nyersanyagnál egyenlített ki. Szakmák szerint a következő üzemekről van szó: Pamutból, selyemből, gyapjából készült kötött és szövött árú-üzletek, szeszből készült gyártmányok eladásával foglalkozó cégek, továbbá az olyan árukkal foglalkozó kereskedések, amelyek áruknak forgalmi adóját már a nyers anyagra vetették ki. Ilyen áruk az ornyó, halva (mandulás mézes készítmény), ezüst evőeszközök, gyöngyházgombok, ecet, szódavíz, kenyer, manilla zsineg, szalvanyukus alamek és batériák.

A miniszteri rendelet egyébként előírja, hogy egyelőre általában csak bizonyos speciális cikkek eladásával foglalkozó vállalatok kötelesek azonnal felfektetni a raktárkönyvet: az ilyen vállalatok közé tartoznak a fűrészelt áru kereskedések kalap, cipő üzemek, stb., tehát azok a cégek, amelyek csak egyfajta áruk eladásával foglalkoznak, ha az árukat direkt termelőktől vásárolják.

De még az ilyen üzemek is, ha saját ellenőrzésük céljából már raktárkönyvvel rendelkeznek, a miniszteri rendelet értelmében jogot nyertek arra, hogy ezeket a már meglévő, intern raktárkönyveket hitelesítsék azzal, hogy bemutatják a pénzügyigazga-

tóságoknál láttamozás végett. Az ilyen raktárkönyveket naponként kell vezetni és az ellenőrző közegek rendelkezésére bocsájtani.

A kereskedelmi vállalatok minden más kategóriájára nézve, amelyek a legkülönbözőbb áruk eladásával foglalkoznak, mint amilyenek például a fűszerüzletek (kolonialék), ártáras raktárak stb. a miniszter beleegyezett abba, hogy ezek sem fektessenek fel a forgalmi adó ellenőrzése céljából raktárkönyveket. Ezekre nézve azonban a rendelet azt a követelést állítja fel, illetve a raktárkönyv mel-lőzését attól a feltételtől teszi függővé, hogy az ilyen vállalatok naplókönyvet és mesterkönyvet (registral jurnal si majestru) pontosan és naponként vezes-sék úgy, ahogy azt a bélyegtörvény 75-ik paragra-fusa előírja, bocsássák a kincstári közegek rendelkezésére ezeket a könyveket a bevásárlási és eladási számlákkal együtt. A másik feltétel pedig az, hogy ne tartsanak raktáraikban olyan termelők által szállított árukat, amelyek után a forgalmi adót a termelők nem fizették meg.

Általában véve tehát a raktárkönyv vezetésének kötelezettsége alól a kereskedők és iparosok túlnyomó részét felmentették.

Minden cégkönyvi bejegyzés után illeték fizetendő

A részvénytársasági közgyűlési jegyzőkönyv után akkor is fizetendő az illeték ha bejegyzés nem történik

A bélyegtörvény 4. szakaszának 30. paragrafusa az egyéni cégek bejegyzésére, megváltoztatására és törlésére, fiókok létesítésére és magánjogi személyek bejegyzésére 132 lei illetéket ír elő.

Kereskedelmi társaságok az alaptőke nagysága szerint a cég bejegyzéséért, megváltoztatásáért, törléséért és fiókok létesítése alkal-mával a következő illetékeket fizették: 5 millió lei tőkéig 264 lei, 5—10 millió lei tőkéig 1320 lei, 10 milliónál magasabb tőkéig 2610 lei.

Az 1939. április 1-i törvénymódosítás, ezen törvényszakasz lényeges megváltoztatásával, nemcsak a fenti bejegyzéseket vonja illeték alá, hanem kiterjeszti az illeték fizetését a cégjegyzébe történő bármely bejegyzésre. Míg tehát eddig az illeték csak oly esetekben volt fizetendő, midőn a cég valamely lényegesebb változása volt a cégjegyzébe bevezethető, addig a törvény új szövegezése szerint minden bejegyzés

illeték alá esik, még ha az nem is jelent valamely változást, hanem csak a cégtörvény rendelkezése folytán vezetendő be a cégjegyzékbe. Ha tehát az újabban elrendelt állampolgársági igazolásokat a cégjegyzékbe bevezetik, úgy az ezen szakaszban írt illeték szintén megfizetendő. Hasonlóképpen kötelesek ezen illetéket a részvénytársaságok minden megtartott közgyűlés bejegyzése alkalmával is megfizetni még akkor is, ha a közgyűlés semmiféle, a cégjegyzékbe bevezetendő határozatot nem hozott.

Egyidejűleg lényegesen felemelte a törvény a társaságok által fizetendő illetéket is.

Ezen illetékek a következők:

1 millió leig 270 lei, 270 lei, 1—5 millió leig 600 lei, 5—10 millió leig 1200 lei, 10—20 millió leig 2000 lei, 20—40 millió leig 3000 lei, 40—80 millió leig 4000 lei, 80—150 millió leig 5000 lei, ezen felül 10.000 lei.

A szakmai törvény az iparosok és kereskedők részére bevezeti az életbiztosítást

Az 1938. október 12-iki céhtörvény hatálya csak a munkásokra, magánalkalmazottakra, kisiparosokra és szabadfoglalkozásokra terjedt ki és így természetesen nem oldotta meg a kereskedők és iparosok szakmai szervezete kiépítésének feladatát. Ez a feladat egy új törvényre vár, amely egybehangzó jelentéseket szerint nagyjából elkészült és rövidesen életbe is lép.

Tudvalevőleg eleinte az a terv foglalkoztat-ta az illetékes hivatalos köröket, hogy az ipart és kereskedelmet is szakmák szerint széttagol-va, külön szakmai céhek keretei közé szervezik meg. Ez a terv azonban — részben az erdélyi iparkamarák ezzel ellentétes állásfoglalása után — véglegesen lekerült a napirendről és helyette a kereskedelmi és iparkamarák megfelelő átszervezése került előtérbe. Ennek az átszervezésnek a lényegét az képezi, hogy a kamarákat külön kereskedelmi és külön ipari kamarákra tagolják és az egyes kamarákon belül csoportosítják a különböző szakmákat.

Ezzel az átszervezéssel egyidejűleg még egy nagyfontosságú törekvést is meg fognak való-sítani: az iparosok és kereskedők életbiztosítá-sának kérdését, annak az érdekében, hogy a gazdasági élet munkásait az élet minden eshe-tőségeire bebiztosítsák.

Az elmúlt év decemberében lépett életbe az a törvény, amely az iparosok és kereskedők szá-mára egy önszegélyző és biztosítási intézményt

hívott életre. Ennek a törvénynek az alkalmazá-sát azóta meg is kezdték. A segélyző intéz-mény javára új illetéket vezettek be, amely az iparosok és kereskedők adóalapjának egy száza-lékát teszi ki.

Ez az intézmény azonban csak beteg-gyógy-szersegélyt ad a rá szoruló iparosoknak és keres-kedőknek és szükség esetén pénzszegélyben, va-lamint temetkezési segélyben részesíti őket, il-letve hátramaradottaikat. Az illetékes tényező-knek most az a törekvésük, hogy ezt az intéz-ményt mindenkire kiterjedő életbiztosítási in-tézménnyé bővítsék ki, olyképpen, ahogy ez a munkások és magánalkalmazottak javára a tár-sadalombiztosítási törvény keretében megtör-tént.

Ebbe a nagy munkába az illetékes körök be akarják vonni a biztosító és viszontbiztosító intézeteket is. Az a biztosítás, amelyet az új rendszer alapján az egész ország területén min-den iparos és kereskedő számára megszerveznek, elhalálozás, kereset- és munkaképtelenség, va-lamint öregség esetére egyaránt szól majd.

Az új, széleskörű biztosítási intézmény meg-szervezése az új kamarai törvény keretében fog megtörténni. Minthogy a kisiparosokat a szak-kamarák reformja a munkakamaráktól elcsatol-ja s az iparkamarák keretébe illeszti be, így az életbiztosítási intézmény a kisiparosokra is ki fog terjedni.

Két aradi iparos halála

Arad iparos társadalmát két tekintélyes aradi iparosmester elhalálása következtében súlyos gyász érte. Az egyik: Tomits Pál, a húsiparosok élnöke, aki aránylag fiatalon, negyvennégy esztendősen korában súlyos májbetegség következtében elhunyt az élelmi világból. A köztestületnek örvendett Tomits Pál nagyon sokat tett a húsiparosok érdekében és hosszú időn keresztül becsülettel fáradozott a mészárosok és hentesek szakmai érdekeinek megvédéséért. Hervadhatalan érdemeket szerzett a húsiparosok agglomerációjának felépítése körül is. Temetése körül is. Temetése nagy részvét mellett ment végbe az aradi alsó temetőben levő családi sírkertben.

A másik elhunyt aradi iparos Porczán Lajos, aki eredetileg asztalosmester volt, de később vendéglős lett, a legutóbbi időben pedig az aradi ipartestületi agglomeráció elnöke volt. A 76 esztendősen korában elhunyt tekintélyes iparos fiatal éveiben színészi pályára készült és többször fellépett az aradi színpadon is.

A TÖRVÉNYSZÉK MENTESÍTETTE A REPÜLŐKIHAGAS MIATT KIVETETT BÍRSÁG MEGFIZETÉSE ALÓL AZ ARADI VILLAMOSÜZEMET

A nemzeti repülőalap egyik ellenőre jegyzőkönyvet vett fel az aradi villamosüzem ellen, azért, mert az áramfogyasztóknak villanyórahasználat fejében fizetett dípai után, a villanyüzem nem róta le a repülőbéljegilletéket. A jegyzőkönyv szerint ugyanis a villamosüzem és az áramfogyasztók között a villanyórák használatára bérleti szerződés áll fenn, amely után repülőbéljegilletéket fizetendő. Ezen a címen az aradi villamosművek 2000 lei pénzbírságra és az elmaradt repülőbéljegilletékek kétszeresére, vagyis 228.575 lei megfizetésére kötelezték. Felbevezetés folytán most került az ügy az aradi törvényszék elé. A bíróság elfogadva a villanygyár védekezését, amely szerint a villanyóra bérletért járó összeget a villanyzámlához adják hozzá és ilyenformán egyben a repülőbéljegilletéket is lerójják utána, mentesítette az aradi villamosműveket a bírság megfizetése alól.

ÓRIASI ÖSSZEGŰ FORGALMI ADÓ BÍRSÁG-JEGYZŐKÖNYVEKET VETTEK FEL A KOLOZSVÁRI PÉNZÜGYIGAZGATÓSÁG KÖZEGEI

A kolozsvári konfekció-kereskedők egyöntetűen fizetik az általuk szállított öltönyök és kabátok után járó forgalmi adót. A pénzügyigazgatóság közgei megállapították, hogy ezeknek a forgalmi adóknak a kiszámítási alapja téves. A konfekció-kereskedők, akik saját műhelyükön kívül is dolgoztatnak, a forgalmi adót úgy számítják ki, hogy számításba vették a kiadott anyag- és bélszárú beszerzési árát, valamint a munkadíjat és ezután fizették a forgalmi adót. A pénzügyigazgatóság közgei a forgalmi adó helyes kiszámítási kulcsát úgy állapították meg, hogy a forgalmi adót az eladási ár után kell kiszámítani és fizetni, ezért mindazon konfekció-kereskedőknél, akik nemcsak saját műhellyel rendelkeznek, büntető jegyzőkönyvet vettek fel és terjesztették jóváhagyás végett felettes hatóságokhoz. Így többek között az egyik Unirii-terti konfekció-kereskedőnél 961 ezer leire szóló bírságjegyzőkönyvet vettek fel és öt évre visszamenőlegesen ugyanennyel a kereskedőnél 260 ezer leies jegyzőkönyvet vettek fel, az öt évre visszamenőlegesen, szerintük, évenkénti kiszámított forgalmi adó kisebb összegben való befizetéséért. A Regele Ferdinand-úton lévő másik konfekció-kereskedőnél pedig 390 ezer leies bírságot vetettek ki. A kolozsvári konfekciókereskedők most egyöntetűen fellépésre készülnek a hatalmas bírságoló jegyzőkönyvek megsemmisítése érdekében.

A MUNKAADÓ KÁRTÉRÍTÉST TARTOZIK FIZETNI, HA ELVESZTI MUNKÁSA MUNKAKÖNYVÉT

Nagyfontosságú döntést hozott a bucaresti munkabírószék. Egy munkás beperelte munkaadóját azon a címen, hogy elvesztette munkakönyvét. A munkabírószék kötelezte a munkaadót, hogy olyan összegű kártérítést fizessen, amennyit a munkás keresett volna — ha dolgozott volna.

Egyleies agrárbélyeget javasolnak a sütőiparosok a mostani lisztellenőrzés helyett

A romániai sütőiparosok országos nagygyűlést tartottak Kolozsváron, a szakmát érintő kérdések tárgyalására. A kongresszust főképpen a speciál-regisztráció foglalkoztatta, amely nagy munkát és anyagi terhet ró a pékiparra. A regisztrációs rendszer ellen éleshangú kifakadások hangzottak el. A kongresszus elhatározta, hogy emlékirattal fordul az illetékes minisztériumokhoz, amelyben a speciál-rendszer eltörlését kéri és ehelyett azt indítványozták, hogy hozzanak 1 leies agrárbélyeget forgalomba, amit minden kérvényre, vagy okmányra éppen úgy kötelezővé tenné, mint a repülőbélyeget. A pékek

a 2.30 leies illetéket ilyen formában óhajtják a közönségre áthárítani, amivel az állam is 30 millió leijel többet vesz be évente. Több felszólaló a kenyér viszonzatadásának beszüntetését kérte és azt kívánta, hogy ezentúl csak a pékek vagy azok fiókjait árúsíthassanak kenyert. Indoklásuk szerint a közönség így olcsóbban és tisztább állapotban jut kenyérhez. Ugyancsak memorandum kérték a jelenleg a bucaresti hatóságoknál fekvő, mintegy 1500 büntető-jegyzőkönyv megsemmisítését, amiket a speciál-regisztráció kihágások miatt vetettek ki.

A bánági nyersbőrpiac helyzete

A Bánágban az utóbbi hónapokban úgy az élőállatállomány, mint a nyersbőrtermelés erősen csökkent. Ez egyébként országos jelenség, de a Bánágban különösen szembetűnő, mert az itteni bőrtermékek tradicionális minőségek voltak és az ország legtávolabbi piacaira is eljutottak. Ma már viszont bérrel éppen, hogy el lehet látni a helyi piacot, amely minőség tekintetében importra is szorul.

Ennek az új helyzetnek többféle oka van. Elsősorban az utóbbi évek fokozott élőállatexportja révén csökkent erősen a bánági állatállomány és ezzel párhuzamosan természetesen a bőrtermelés is. Az export következtében a bőrárak erősen emelkedtek, majd újabb áremelés következett be a kartellek elhatározása révén. Mindez rövid idő alatt ötven százalékos áremelkedést jelentett, a készbőrökben pedig még többet is.

Ezek az árak egy évre aránylag tartottak. Közben az export egyre fokozódott s különösen Németország vásárolt hatalmas mennyiségekben élőállatot a bánági piacokon. Érdekes jelenség egyébként ezen a téren, hogy a Bánágban már évek óta állandóan olasz állatexportőrök tartózkodnak, tevékenységüket egyre szélesebb körre terjesztik ki s ma már az egész bánági export legnagyobb részét kezükben tartják. Rajtuk keresztül bonyolódott le a németországi export jelentősebb része is, mert megfelelő tőke

birtokában hatalmas mennyiségekkel tudnak diszponálni. Mint már hangsúlyoztuk, ez az exporttevékenység az utóbbi időben egyre nagyobb méreteket öltött és a bőrtermékek csökkenéséhez vezetett.

A bőrárak emelkedésére és a bőrtermékek fokozódó csökkenésére egyébként igen jellemző a Bánágban, hogy a falusi lakosság köréből egyre jobban kiszorultak a lábbelik. Még évekkel ezelőtt igen jövedelmező háziipar volt a bocskorkészítés, ma már azonban a bocskor bőrének ára is annyira felszokott, hogy a parasztnak időszakot jelent a megvásárlása. Ezért egyre nagyobb teret hódít a falvakon a gumibocskor és a gumiból készült szandálcipő, amely olcsóbbnak bizonyul, mint a bőr.

A bánági gazdasági körök ma már fokozott figyelmet szentelnek az élőállat-állomány és a nyersbőrtermelés új helyzetének, amit többféle szempontból lehetne megvilágítani. Nemzetgazdasági szempontból ugyanis kétségtelen nyereséget jelentene, ha csak az állatok húsa kerülne exportra. Ezzel szemben a bánági termelők már évek óta élőállat-exportra állították be gazdaságaikat s ezáltal biztos jövedelmet élveznek. A jelenlegi helyzet szerint a bánági élőállat kerül ki külföldre és a feldolgozott bőr kerül vissza igen magas áron s mint közszükségleti cikk, gondot okoz a fogyasztóknak.

Az utazói foglalkozás tekintélye

Érdekes előadást tartott a napokban Wiener Mór dr. a temesvári Utazó-kereskedők Egyesületének főtitkára az egyesület aradi csoportjának helyiségében.

— Mi az oka annak, hogy a kereskedelmi utazó ma sem foglalja el azt a helyet a társadalomban, amely őt tevékenységénél és társadalmi szerepénél fogva megilletné? — vetette föl a kérdést Wiener Mór dr. és arra a következtetésre jutott, hogy ennek fő oka a szakma egyes tagjának magatartásában keresendő. Egyesek ugyanis nyilvános helyen (vonaton, vendéglőben stb.) túlságosan hangos és erősen bíráható magatartásukkal valószággal diszkreditálják az utazói foglalkozást. Wiener Mór dr. rámutatott arra, hogy a kereskedelmi utazóknak gazdasági szerepén kívül kulturális rendeltetésük is van, mert közelebb hozzák az embereket egymáshoz. Szükség van tehát arra, hogy a kereskedelmi utazók az őket megillető tekintélyhez jussanak a társadalomban.

Wiener dr. előadását általános érdeklődéssel hallgatta végig az egybegyűlt közönség és az előadás eredményeképpen a Temes-tartományi kereskedelmi utazók elhatározták, hogy erőteljes harcot indítanak mindazok ellen, akik nyilvánosság előtt magatartásukkal diszkreditálják az utazói foglalkozást.

INDOKOLÁS.

— Hát elmegy, Mari, pedig mi családtagnak tekintettük.

— Ép azért megyek el, kérem.

A szállodának 12 leibe kerül egy vendég be- és kijelentése

Az aradi rendőrség miniszteri rendelet alapján felszólította az aradi szállodatulajdonosokat, hogy az ingatlanoknyomokról a jövőben törvény intézkedéseinek megfelelőleg a jövőben minden vendégről megfelelő törzslapot állítsanak ki. A vendég érkezéséről 4-es számú ívet kell két példányban kitölteni, míg a vendég elutazása után két 3-as számú íven kell a távozást jelenteni a hatóságoknak. A rendelet értelmében minden egyes vendég után összesen négy ív töltendő ki, amelyek ára 12 lei. Felmerült szakmai körökben a kérdés, hogy ezt az összeget a szállodatulajdonosoknak kell-e viselniük, vagy pedig a vendégre hárítják át az ívek beszerzési költségét. Egyelőre a helyzet, hogy a vendégeket fizetetik meg az ingatlanoknyomhoz szükséges törzslapokat.

— A németbirodalmi vasutak 15 százalékos kedvezménye a romániai gépek szállításánál. A német birodalmi vasutak a délkelet-európai és Balkán államokból történő import fokozása és megkönnyítése érdekében újabb tarifakedvezményeket léptettek életbe. Jugoszlávia különböző árucikkeire kapott tarifamérséklést, míg német-román relációban a Romániába szállítandó mezőgazdasági gépekre engedélyezett a Reichsbahn 15 százalékos kivételes tarifát.

— OLCSÓBB LETT A CEMENT — ANGLIABAN. Az angol cementgyárak szövetsége a cementárakat tonnánként 2 és fél százalékkal leszállította.

— A MICA MEGVÁSÁROLNI KÉSZÜL A LAROMET FÉMÁRUGYÁRAT. A Mica részvénytársaság opcióval szerzett a Laromet fémlemezgyár bucaresti vállalatának megvásárlására. Az erre vonatkozó opció június 15-én már lejárt, de a Mica és a Laromet részvényesei között a tárgyalások még folyamatban vannak.

A kereskedelmi jelzálog a kereskedelmi törvény legfontosabb új intézménye

Többször rámutattunk már arra, hogy a január 1-én életbelépő új kereskedelmi törvénynek számos olyan intézkedése van, amelyek a mi szemünkben teljesen újak és szokatlanok. A kodex igyekezett a modern gazdasági élet követelményeihez alkalmazkodni és nem riadt vissza új intézmények létesítésétől, amikor ezt a forgalom érdekében szükségesnek látta.

Igy valósult meg nálunk is a „fond de comert”, a kereskedelmi üzlet fogalma, amelyet nem lehet pontosan magyarra fordítani, — legfeljebb csak magyarázni. A fond de comert alatt ugyanis nemcsak az üzlethelyiséget, vagy az árut, készletet, vagy a vevőkört kell érteni, hanem mindent együtt, az üzlet egész terjedelmét, még a tekintélyt is, amelyet az üzlet esetleg megszerzett. Ez az egység tehát nemcsak reális javakat és érvényesíthető jogokat foglalja magában, hanem úgynevezett eszmei előnyöket is, amelyek hozzákapszolódnak az üzlet lényegéhez.

A fond de comert ilyenformán rendkívüli jelentőségre tett szert, mert reális és értékesíthető javaknak tekinti az eddig jogilag figyelembe nem vehető eszmei javakat is, mint például az üzlet hírnevét, a vevőkört, azt a helyet, ahol az üzlet működik stb. Ennek pedig az a jogi következménye, hogy mindezeket a reális és eszmei jogokat szabályozza az üzlet átruházásánál, sőt még azon kívül is, amikor megvalósítja az úgynevezett kereskedelmi jelzálogot. Ez pedig annyit jelent, hogy

a fond de comert-re adott kölcsönöket be lehet kebelezni a Kereskedelmi és Iparkamaránál vezetett névjegyzékbe és az ilyen bekebelezett kölcsönöknek majdnem az a hatálya van mint az ingatlanokra, a telekkönyvbe bevezetett jelzálogoknak.

Mielőtt a fond de comert-re vonatkozó törvényes szabályok ismertetésére rátérnénk, érdekesnek találjuk a törvény indoklását is röviden ismertetni.

Az indoklás szerint a fond de comert egységnek tekintendő, amely a tulajdonos akaratából létezik, aki azzal bármilyen ügyletet köthet, természetesen teljes vagyoni felelősség mellett. A „fond de comert” tulajdonképpen az egész kereskedelmi üzletet magában foglalja minden vonatkozásával együtt. Ebben az értelemben a fond de comert-et el lehet adni, el lehet ajándékozni, bérbe lehet adni, el lehet zálogosítani és a fond de comert-re haszonélvezetet lehet biztosítani.

A kereskedelmi törvény azonban a fond de comert tekintetében csak a két legfontosabb és legszokásosabb ügyletet szabályozza és pedig a fond de comert eladását és zálogosítását.

A FOND DE COMERT ELADÁSA.

Az eladásra vonatkozóan a törvény a következő szabályokat tartalmazza:

Minden olyan szerződés, amelynek tárgya a fond de comert (kereskedelmi üzlet), csak írásbeli okirattal bizonyítható.

Aki valamely fond de comert-et megszerz, (megvásárol), átvállalja az üzletet terhelő összes kötelezettségeket és tartozásokat, amelyekről az átruházás idején tudott, vagy tudnia kellett, az átruházott kereskedelmi ügylet (fond) értékének korlátai között. A felek között létrejött megegyezés ezt a rendelkezést nem helyezheti hatályon kívül.

Az üzlet megszerzője (vevője) azonban korlátlanul felelős marad, ha az üzletet a régi cég alatt folytatja.

Az üzlet átruházója az üzlet megszerzőjével a kereskedelmi ügylet alapjának kötelezettségeiért és tartozásaiért egyetemlegesen felelős marad az átruházástól számított 3 év alatt, amennyiben jelen törvény rövidebb elévülési időt nem ír elő.

Az elévülési határidő azokra a követelésekre nézve, amelyek már lejártak, attól a naptól kezdődik, amikor a szerződést a kereskedelmi cégjegyzékbe bevezették. A többi követelésre nézve pedig az elévülés azok lejáratától kezdve számít.

Az üzlet megszerzője (vevője) ellenkező kikötés hiányában megszerzi az üzlet összes követeléseit is.

Aki egy kereskedelmi üzletet megszerz (megvásárol) alánlott levélben értesíteni tartozik az át-

ruházásról az összes adókat az üzlet átvételének idejében azzal, hogy ezek érvényesen csak az üzlet vevőjének kezéhez fizethetnek.

Ha valamely fond de comert-et, mint bevételt behoznak valamely közkereseti, vagy betéti társaságba, a fond de comert az összes követelésekkel és tartozásokkal együtt a társaság tulajdonába megy át.

Abban az esetben, ha a fond de comert eladója a hátralékos vételár erejéig előnyös kielégítési jogot kíván magának fenntartani, a vételár hátralékot köteles bejegyeztetni a kereskedelmi cégjegyzékbe. Ennek a bejegyzésnek az a hatálya van, hogy a bejegyzéstől számított 3 esztendeig előnyös kielégítési jogot biztosít az eladónak (hitelezőnek). Ezt a rangsort biztosítja nemcsak a tőke, hanem a kamatok számára is, az utóbbiakra nézve azonban csak egy évig. A bejegyzés hatálya megszűnik, ha azt az említett határidők elteltekor nem újítják meg.

A KERESKEDELMI JELZÁLOG

Amint a fentiekben is látjuk, a kereskedelmi jelzálog intézményét már szabályozza a törvény az

Hogyan történik a jelzálogi bekebelezés?

A törvény a jelzálogi bekebelezést a következőképpen szabályozza:

A kereskedelmi alap (fond de comert) zálogosítása, amennyiben az nem foglalja magában az árukat is, úgy történik, hogy a szerződést bevezetik a kereskedelmi cégjegyzékbe anélkül, hogy szükség volna a hitelező birtokába adására.

A jelzálogi bejegyzésnek a következő adatokat kell feltüntetnie:

1. A szerződés kelte.
2. A hitelező és az adós neve és lakhelyét.
3. A kölcsön összegét és a kamatokat.
4. A lejáratot

5. Azokat a javakat és jogokat, amelyek a felek között létrejött megegyezés szerint, az zálogosítás tárgyát képezik.

6. A fiókok székhelyét, amennyiben ezek is a zálogba adás tárgyát képezik.

A zálogszerződésekre vonatkozó fenti rendelkezések vonatkoznak az egész kereskedelmi üzletnek

Csökken az ország kőolaj termelése

Az idei esztendő első három hónapja alatt a román petróleumforrások napi termelése meghaladta az 1750 vagon. Áprilistól kezdve a kitermelt mennyiség napi 1700 vagon alá süllyedt. Minthogy a belföldi fogyasztás nem haladja túl a napi 700 vagon, kivételre még mindig bőven marad. Szakkörökben gyors intézkedéseket követelnek annak érdekében, hogy a kőolajtermelés további csökkenését megakadályozhassák. Amennyiben a kitermelés a jelenlegi színvonalon marad, nagyobb nehézségektől nem kell tartani, ha azonban tovább süllyed, ezt nemcsak a petróleumtársaságok jövedelmezősége sínyli meg, hanem a kivitel visszaesése miatt az állam külföldi devizakészlete is jelentékenyen megcsappan.

üzlet átruházásával kapcsolatban az eladó javára, a mikor a vételár hátralék tekintetében kívánja magát biztosítani.

Ilyen kereskedelmi jelzálog azonban nemcsak az eladó, hanem más hitelező számára is biztosítható.

Amint az indoklás mondja, a kereskedelmi üzletek zálogosítását eddig csak olyképpen lehetett eszközölni, hogy az adós kézzzálogba adta át az üzletben lévő árukat és ilyenformán tulajdonképpen az egész üzlet birtokát is átruházta a hitelezőre. Az zálogosításnak ez a módja azonban a kereskedőre nézve rendkívül hátrányos, mert ameddig, hogy rontja a kereskedő hírnevét, még tétlenségre is kényszeríti az adós kereskedőt, olyankor is, amikor egyébként pontosan fizeti tartozásait. Ilyenformán a kereskedő megtartotta ugyan a kereskedelmi alapot, de ennek alig volt valami értéke.

A törvénynek az az újítása, hogy most módot nyújt arra, hogy zálogjogot létesítsen a fond de comert-re, elsősorban olyan esetekben, amikor a jelzálog tárgyát nem az üzletben lévő áruk képezik, hanem csak maga a kereskedelmi alap, a fond de comert.

Ez a zálog nem kézzzálog többé, vagyis nem úgy létesül, hogy a hitelező tényleg birtokába veszi az zálogosított tárgyakat, hanem bejegyzés útján, tehát jelképesen. Ennélfogva megvalósul a kereskedelmi jelzálog intézménye.

A törvény lehetővé teszi azt, hogy az adós kereskedő árúit üzletében továbbra is árusítsa. Ezzel szemben mégis biztosítani tudja a hitelezőt, akinek rangsort biztosít a bejegyzés sorrendjében, különösen pedig csőd esetén.

Árúkkal együtt történő zálogba adására is olyan mértékben amennyiben a fenti szabályokkal nem ellenkeznek. Ez annyit jelent, hogy el lehet zálogosítani jelzálog útján az árukat is anélkül, hogy azokat a hitelezőnek kellene birtokba adni.

A zálogjog érvényesítésére nézve a kereskedelmi törvény ugyanazokat a szabályokat alkalmazza, mint amelyeket általában a kötelezettségek nem teljesítése esetére előír. Vagyis meghatározott esetekben a bíróság beavatkozásával az árukat a legközelebbi tőzsdén el lehet adni, nyilvános árverés útján értékesíteni stb. Ezekről az esetekről a kötelezettségek és szerződések szabályainak ismertetése során fogunk részletesebben írni.

Az árverési hirdetményt közölni kell a kereskedelmi cégjegyzékbe beírt összes hitelezőkkel. Ugyanezeket a formalitásokat kell betartani abban az esetben is, ha az üzlet eladója, aki élni kíván előnyös kielégítési jogával, végrehajtást vezet a fond de comert-re.

Az előadó előnyös kielégítési jogának, valamint a hitelező bejegyzett zálogjogának hatálya a kereskedelmi cégjegyzékbe való bevezetéstől kezdődik. Az ugyanazon a napon bevezetett jelzálog és előnyös kielégítési jogok ugyanazon rangsorral bírnak.

A kereskedelmi jelzálog a cégjegyzékbe való bevezetéstől számított 3 évig bír hatállyal a kamatok pedig egy év alatt évülnek el. A jelzálog megújítására vonatkozó szabályok ugyanazok, mint amelyek az eladó előnyös kielégítési jogára vonatkoznak.

Ha az adós, vagy az üzlet vevője jelzálogos hitelezőjének, vagy eladójának beleegyezése nélkül megváltoztatja, akár ugyanabban a községben, akár máshol a fond de comert székhelyét, amikor még nem egyenlítetté ki tartozását hitelezőjével, vagy az eladójával szemben, ez a cselekmény maga után vonja a követelések érvényesíthetőségét, ha a változás folytán a fond de comert értéke lecsökken.

Törvényes gyám anyagilag felelős a kiskorú tanoncért

Általános érdekű ítéletet hozott a brassói törvényszék főelnöki tanácsa abban a kérdésben, hogy ki felelős a kiskorú tanoncra bízott pénzért, vagy egyéb ingóságokért. Az egyik brassói iparos 8500 leit bízott 17 éves tanoncára, hogy a pénzt juttassa el az anyagszállítójának. A pénz azonban eltűnt, mire a munkaadó pert indított a tanonc apja ellen. A munkabíróság előtt a védelem arra hivatkozott, hogy a pénzt a kiskorú tanonc elvesztette és így a kár a munkaadóját illeti. Ezzel szemben a bíróság, amely előtt a felperest Lőrincz Albert dr. ügy-

véd képviselte, ítéletével a tanonc apját kötelezte a kár és a perköltség megfizetésére. A munkabíróság kimondotta, hogy valamely iparágban a felhasználandó anyagot, vagy készárut, valamint azok pénzbeli ellenértékét a munkaadó természetesen rábízhatja a tanoncra, aki ezekért az ingóságokért felelős, illetve a kiskorú tanonc törvényes gyámja tartozik értük teljes felelősséggel. Fellebbezés révén az ügy a törvényszék elé került, amely jogerőre emelte a munkabíróság álláspontját.

Monopolpálinkát italmérési engedély nélkül is árusíthatnak a fűszeresek

A Szeszmonopol vezérigazgatósága rendeletet adott ki, mely szerint monopolpálinkát árusíthatnak azok a fűszerkereskedők is, akiknek nincsen italmérési engedélyük. A rendelet szerint azok a fűszerkereskedők, akiknek italmérési engedélyük nincs, kérvényt intézhetnek a Szeszmonopol vezérigazgatósághoz, amelyben a monopolpálinka árusítására vonatkozó speciális engedélyt kérhetnek. A kérvényhez az állampolgársági bizonyítványt és az iparengedély (cégbjegyzés) másolatát kell csatolni.

HIDEG CUPIDO.

Pár nap előtt még alig-alig volt publikum a strandfürdőben. Egyik ilyen hűvös napon egy ifjú bement este a törzskávéháza és ujjongva jelentette:

— Ma eljegyeztem magam.

— Na ne. Hogy történt?

— Tudjátok, ketten voltunk a strandfürdőben; ő meg én. Mit csinálhattunk a nagy hidegben? Anyuira összemegledtünk, hogy eljegyeztem.

ÉRVÉNYES-E AZ A BÍRSÁG, AMELYET A NEM CÉGTULAJDONOS CSALÁDTAGRA VETNEK KI?

Frisch Lajos aradi kereskedőt 1000 lei egészségügyi bírsággal sújtották. Frisch a bírság ellen fellebbezést jelentett be és a temesvári ítélőtáblánál ügyvédje utalt arra, hogy a megbírságot illet Frisch feleségének a nevén van, a bírságot tehát tévesen állapították meg és így az érvénytelen. Ezzel szemben a táblai főügyész rámutatott arra, hogy Frisch maga is szokott az üzletben tevékenykedni, családtagról van szó, tehát az a körülmény, hogy a cégtulajdonos asszony helyett a férj nevére rótták ki a bírságot, nem képez semmiségi okot. A tábla elutasította a fellebbezést, azzal az indoklással, hogy Frisch semmiféle irattal nem bizonyította állítását és egyszerű bejelentése nem bizonyító erejű.

KORAI ÉBREDEK.

Patyolat egy házasságközvetítő révén nősült meg. Egy hét múlva találkozik a házasságközvetítővel, aki megkérdi:

— Na, hogy van megelégedve, Patyolat úr, van-e valami kívánsága?

— Ők igen — mondja Patyolat, — szeretném, ha még egyszer elmondaná a feleségemről azt a sok dicsérő jelzőt, mert már kezd elmenni a kedvem tőle.

Milyen feltételek mellett köthetnek a magánvállalatok áruszállítási szerződést az államvasutal?

Az államvasutak vezérigazgatósága összeállította a CFR-nek kiadott áruszállítási koncesszióra vonatkozó utasításait. Mint ismeretes, a törvényrendelet értelmében számos útvonal áruszállítási monopóliumát a vasút kapta meg, amely magánvállalatoknak adhatja ki a szállítási koncessziót. Egyedüli feltétel, hogy a szerződést kötő vállalat legalább nyolcvan tehergépkocsival rendelkezzen. A szükséges garanciák letételét a rendelkezés legkésőbb július 20-án állapítja meg. Amennyiben eddig a határidőig ez nem történne meg, a szerződés önmagától felbontottnak tekintendő.

JAMBOR ÓHAJ.

Szegény Mandulának ismét kifogása van odás férje ellen. Elkeveredetten panaszkodik barátainak: A napokban — mondta könnyes szemekkel — újságolvasás közben odaszóltam a férjemhez:

— Marlene Dietrich, éppen most olvastam, meg kellett volna mondanod.

— Szasz, — felelte erre a férjem — ezt nem kellett volna mondanod. a

— Miért nem?

— Most folyton krenkelni fogom magam, hogy nem te vagy Marlene Dietrich.

— Azt elhiszem. Jól esne neked, mi, ha a feleséged világhírű moziszínésznő volna és vagyonszáll keresne?

— Ugyan, — legyintett erre az a csibész — engem nem a világhír és a vagyon izgat, hanem az, hogy te, mint Marlene Dietrich nem itt, hanem a világ másik felén éljél.

Szabadság és katonai gyakorlat

Ujabb felvilágosítások az alkalmazottak szabadsága ügyében

Nemrégiben cikket közöltünk arról, hogy a kereskedelmi és ipari cégeknek alkalmazott tisztviselőket és munkásokat, szolgálati idejükhöz képest mennyi szabadságidő illeti meg? Legutóbbi számunkban pedig ismertettük az aradi munkafelügyelőség álláspontját a katonai gyakorlatra behívott alkalmazottak fizetése tekintetében.

E közleményeinkkel kapcsolatban egyszerre feltűnően sok kérdéskódás futott be hozzánk, különösen abban a tekintetben, hogy milyen vonatkozásban áll a szabadságidő a katonai gyakorlattal, jár-e annak is szabadság, akit gyakorlatra hívtak be és milyen fizetést kell adni azoknak a gyakorlatra behívottaknak, akik csak rövid idő óta vannak a cégnél és nem családfenntartók?

A kérdéskódásokra az érdekelteknek közvetlenül külön levelekben adtuk meg a választ. Minthogy azonban úgy látszik, hogy ez a kérdés közérdekű, szükségesnek tartjuk a lap hasábjain is foglalkozni a problémával.

Mindenekelőtt nyomtatékosan hangsúlyoznunk kell azt, hogy a katonai gyakorlatra való behívás semmiképpen sem befolyásolhatja a szolgálati szerződést. A munkaszerződésekről szóló 1929. április 5-i törvény 18. paragrafusa így szól: „A munkavállaló katonai koncentrációs, vagy őrszolgálatra való időszakos behívása nem tekinthető jogos indokul az egyéni munkaszerződés megszüntetésére”. Az új törvény, amely a katonai szolgálatra behívott alkalmazottak fizetéséről intézkedik és amely a Hivatalos Lap 1939. május 8-i számában jelent meg, a 3. szakaszának 2. bekezdésében kifejezetten kimondja, hogy a gyakorlat után az összes polgári és kereskedelmi tisztviselő és munkások visszanyerik működésükre vonatkozó jogukat.

Habár bírói joggyakorlattal még nem alakult ki, kétségtelen, hogy a törvényhozónak az az akarata, miszerint a katonai gyakorlatból kifolyólag a behívott alkalmazottakat semmiféle jogsérelem nem érheti és változatlanul élvezhetik mindazokat az előnyöket, amely őket szolgálati szerződésük alapján megilleti.

Miután pedig a szabadságidő kedvezménye, kétségtelenül a szolgálati szerződésből eredő törvényes joga az alkalmazottnak, ettől őt nem lehet megfosztani, csak azért, mert katonai gyakorlatra hívták be.

Különben is köztudomás szerint a katonai szolgálat állampolgári kötelesség és ennek teljesítése miatt nem érheti jogsérelem azt, aki ezt a kötelezettséget teljesíti. Miután az alkalmazott a maga részéről magasabb célok érdekében hoz áldozatot, joggal el lehet várni, hogy a másik fél, a munkáltató is, a maga részéről meg hozza azt az áldozatot, hogy a gyakorlat ideje alatt nélkülözi alkalmazottját.

Más szóval a katonai gyakorlat és szabadságidő között semmiféle jogi összefüggés nincs. Az alkalmazott joggal követelheti a szabadságát akkor is, ha hosszabb ideig katonai gyakorlatot teljesített.

A gyakorlati életben természetesen különféle nehézségek merülnek fel e problémával kapcsolatban. Megtörténhetik, hogy ugyancsak a cégnek egyszerre több alkalmazottját hívták be, akik hosszabb ideig távol vannak az üzlettől, vagy vállalatból, a gyakorlatból való visszatérésük után még a szabadságidőt is igénylik. Olyan eset is előfordult, hogy ugyanazt az alkalmazottat többször egymásután hívták be gyakorlatra is ezenkívül még a szabadságot követelik. Bizonyos, hogy ez súlyos problémát jelent az érdekelte kereskedőkre és iparosokra, sokszor az egész üzletmenet megakad emiatt. Mindig arra kell gondolni azonban, hogy magasabb kötelességek teljesítéséről van szó, amiért mindenkinek áldozatot kell hozni.

Olyan esetek is vannak, amikor nem az alkalmazottat, hanem a főnököt hívják be gyakorlatra. Itt már komplikáltabb a kérdés. Kétségtelen, hogy maga a szolgálati szerződés emiatt nem szűnik meg, mert a munkaszerződésekről szóló törvény 81. paragrafusa kifejezetten intézkedik arról, hogy a munkaadónak behívása sem jogos indok a szolgálati szerződés megszüntetésére. Ha tehát a munkaadó visszajön a gyakorlatból és a vállalatát folytatja, köteles az alkalmazottat visszavenni.

Más az eset a fizetés folyósítására vonatkozóan. Itt mindenekelőtt ki kell emelnünk az 1939. május 8-i törvénynek azt az intézkedését, hogy a kereskedők és iparosok a gyakorlatra behívott alkalmazottakat csak abban az esetben tartoznak fizetni, ha a vállalat működik. Amennyiben tehát a munkaadó behívása folytán a vállalat szünetel, akkor elvileg a munkaadó nem köteles fizetést adni. És ha végleg beszünteti működését, akkor nem köteles fenntartani a szerződést sem.

Ami pedig a gyakorlatra behívott alkalmazottaknak a gyakorlati időre való fizetését illeti, ebben a tekintetben kétféle kategóriát kell megkülönböztetni:

Az első kategóriába azok az alkalmazottak tartoznak, akik legalább hat hét óta teljesítettek szolgálatot a vállalatnál, azonban szolgálati idejük két évnél kevesebb. Ebben a kategóriába tartoznak azok is, akiknek szolgálati ideje két évnél hosszabb ugyan, de akik nem nők, vagy házasság, vagy akiknek nincsenek családi terheik, vagy akik olyan munkaadónál vannak szolgálatban, aki legfeljebb öt alkalmazottat tart.

Ezekre nézve nem intézkedik az 1939. május 8-i törvény, tehát az 1929. április 5-i munkaszerződésekről szóló törvény 6. paragrafusát kell figyelembe venni.

Ennek a paragrafusnak utolsó bekezdése a következőket mondja:

„Ha legalább hat hét óta ugyanazon vállalatnál dolgozó munkavállalónak a szolgálati időre való távolléte, erőhatalom, mint például betegség, hadgyakorlatra behívás, vagy baleset következtében jogot ad a munkavállalónak a távollét első 7 napjára járó fizetésre.”

Ebből az következik, hogy a fenti kategóriába tartozó alkalmazottnak, ha azokat katonai gyakorlatra hívták be, csak hét napra járó fizetést kell adni.

Vannak ugyan olyan vélemények, amelyek szerint ez a rendelkezés csak a tulajdonképeni munkásokra vonatkozik, mert a 7 nap összhangban van a betegség idejére folyósítandó fizetéssel. A hivatalnokok, akik rendszerint havi fizetésben részesülnek, értelemszerűleg egy havi fizetésre tarthatnának igényt, a betegség idejére is ennyi illeti őket. Miután azonban a törvény erre vonatkozólag egyáltalában nem intézkedik, a helyes jogi magyarázat az, hogy a havi fizetéses alkalmazottak is csak egy heti fizetést igényelhetnek.

A második kategóriába pedig azok a hivatalnokok és munkások tartoznak, akik legalább két év óta vannak a vállalat szolgálatában, nők, vagy családi terheik vannak és olyan vállalatnál dolgoznak, amelyek ötnél több munkást foglalkoztatnak.

Ezek számára az új törvény szerint, a katonai gyakorlat egész idejére családi segély címén a rendszer fizetés felét kell folyósítani. Ez összeg arra az időre jár, ameddig a főnök üzemet fenntartja és csak attól a főnöktől követelhető, aki nyitva tartja a vállalatát.

A lisztraktárak és sütődék fogyasztási adójának ellenőrzése

A lisztraktárak és sütőüzemek ellenőrzésével kapcsolatban a pénzügyminisztérium körrendeletet adott ki, amelyben megállapítja, hogy a pénzügyigazgatóságok nem alkalmazhatják maradéktalanul és egységesen a liszt- és kenyérfogyasztás illetékére vonatkozó előírásokat. Ennek a visszás helyzetnek a megszüntetése érdekében a minisztérium arra kötelezte a kincstári közveket, hogy az ellenőrzéseknél felvett jegyzőkönyvekben tüntessék fel a lisztraktáraknál és sütődéknél talált többleteket és hiányokat, úgy a lisztnél, mint a kenyérbélyegnél. A többleteket és hiányokat ugyanakkor be kell vezetni az ellenőrzött vállalat raktárkönyvébe is, megterhelés, illetve elismerés formájában. A liszt többlet megadóztatása úgy történik, hogy az előző ellenőrzésnél megállapított és a

folyamatban levő ellenőrzés során mutakozó elismerési tételek közötti különbözettel összehasonlítják a jegyzőkönyvileg felvett többletet. Ha viszont csökkeneni kell az adót, az április elseje óta megállapított hiányokat összehasonlítják az ugyanazon időközben keresztülvezetett megterhelésekkel. A bélyegeknél esetleg esedékes csökkenés úgy történik, hogy az utolsó két ellenőrzés során eszközölt megterheléseket összehasonlítják a megállapított új hiánnyal. Ott, ahol az ellenőrzőbélyegeknél, bármilyen többlet mutatkozik, vagy ahol a lisztnél és bélyegeknél két százaléknál nagyobb a többlet, az ellenőrző közvegek kötelesek kihágási jegyzőkönyvet felvenni, amelyet beküldenek a bűzáértékelési hivatalnak.

Szamos tartomány fém- és villamosipari céhe Nagyvárad székhellyel alakult meg

Szamos-tartomány fém- és villamosipari céhének megalakítása alkalmával az érdekeltek között vita merült fel a cég székhelyét illetően. A hivatalos lapban megjelent munkaügyi minisztériumi rendelet Szamos-tartomány fém és villanyipari céhét Nagyvárad székhellyel ismer- te el. Elnök: Pop Alexandru, alelnökök: Katz Hermann és Matta János, pénztáros: Mell La- jos, gazdasági tanácsos: Singer Endre, könyv- táros: Bizám Ernő mérnök, titkár: Horea A. Toader, könyvelő: Pantea Dumitru, igazgatósá- gi tagok: Gáspár-Sándor, Jakabovics Nándor, Kovács Lajos, Gyöngyi Mihály, Tóth György, Pop Gavril, Stern Béla, Fehér Zoltán, Bede Jó- zsef és Papp Dénes. A nagyváradai céhközpontba a következő szakmákhoz tartozó iparosoknak kell felvételüket kérni: lakatos, mechanikus, réz- harangszeröntő, puskaműves, üstkészítő, mér- legkészítő, bádigos és vízvezetékyszerelő, kovács, vasesztergályos, drótszövő, reszelővágó, vasbe- tónkészítő, mindenféle fűtő, fagyógépkészítő, mozigépész, vasöntők, autogénhegesztők, nik- kelezők, kályhakészítők, elektrotechnikusok, rá- diótechnikusok, villanyszerelők, gáz- és csator- naszerelők, műszerészek, reszelőkészítők. Jelen- kezni lehet levelezőlapon is a cég központi igaz- gatóságánál, Nagyvárad, Alexandri-uca 13. sz.

Közbenjárás az italmérők nyelvvizsgálja ügyében

Orosz Károly képviselő Dragomir Silviu ki- sebségi miniszternek emlékiratot nyújtott át a következő ügyben: Udvarhelymegyében a pénzügyigazgatóság csak akkor adja ki az új italmérési engedélyeket, ha a pályázók előzőleg román nyelvvizsgát tesznek. Ez az intézkedés a törvény félreértéséből származik, mivel a tör- vény csak azt kívánja meg, hogy az italmérők írni-olvasni tudjanak.

A POSTANAK FENNTARTOTT KÜLDEMÉ- NYEKET CSAK ENGEDÉLYEL SZABAD KURIR OTJÁN TOVABBÍTANI

A posta vezérigazgatósága felújította egyik régebbi rendelkezését, amely már sok panaszra adott alkalmat a gazdasági életben. A felújított rendelkezésben a posta figyelmezteti a kereske- delmi és iparvállalatokat, valamint minden ma- gánszemélyt is, hogy olyan tárgyakat, amelyek- nek széthordása a posta kizárólagos jogát képe- zi, saját futárokkal, vagy küldöncökkel csak a postavezérigazgatóság engedélye alapján sza- bad szállítani. Mindazok ellen, akik ezt a ren- delkezést megszegik, kihágási eljárást indítan- nak, az engedély nélkül dolgozó kúriroknál ta- lált tárgyakat pedig elkobozzák.

VISSZAVONT ÉRDEKLŐDÉS.

Kecsege megye az uccán és egy előtte menő em- bernek a vállára ültve, megkérdezi:
— Hogy van Cubák úr?
Az illető hátrafordul és mérgesen mondja:
— En nem vagyok Cubák.
— Nem Cubák? Akkor nem is érdekel, hogy van.

A vásárló kereskedők kéri az autófuvvarozási korlátozások visszavonását

A vásárló járó iparosságot rendkívül érze- kenyen érinti az a legutóbbi intézkedés, mely szerint az érdekeltektől nem utazhat az áruját szállító tehergépkocsin. A rendelkezéssel kap- csolatban a marosvásárhelyi tehergépkocsitula- donosok az érdekeltektől kisiparosokkal együtt kül- dötséggel keresték fel Pantea Stefan megye- főnököt, valamint Eugen Curtea dr. marosvásár- helyi polgármestert és a hivatalos közegek köz- benjárását kérték a törvénnyel kapcsolatos pa- naszaik orvoslására. Úgy a megyefőnök, mint a polgármester megértéssel hallgatta végig az iparosok sérelmeit. Az érdekeltek emlékiratot készítettek kívánságaikról és azt a polgármester és a megyefőnök kedvező véleményezésével az illetékes minisztériumhoz trjesztették elő, kér- ve a súlyos következményekkel járó intézkedés megváltoztatását, illetve hatálytalanságát.

Új rendszer szerint gyakorolják az ellenőrzést a vállalatok felett

bélyeg és forgalmiadó szempontjából

Pontosan összeírják az összes forgalmi adó alá eső és forgalmi adó alá nem eső vállalatokat

A pénzügyminisztériumban legutóbb külön bi- zottság állapította meg azokat a szabályokat, ame- lyeket a közvetett adók befizetésének ellenőrzése te- kintetében a vállalatok fölött a jövőben gyakorolni fognak. A szabályok túlnyomórésze az ellenőrzést gyakorló tisztviselőkre vonatkozik. Meghatározza azt, hogy a közvetett adók ellenőrzésének le kell ten- niük az előírt vizsgát és specializálni kell magukat a bélyeg, örökösödési adó, forgalmi adó, látványos- sági adó és automobil adó terén.

A személyzetben beálló változások (áthelyezé- sek, elköltöztetések) csak a bélyegügyi igazgatóság véleménye alapján fogantathatók.

Minden egyes pénzügyigazgatóságnál az ellen- őrző személyzet tagjai között fel kell osztani az ös- szes vállalatokat, úgy, hogy minden vállalatot ál- landóan ugyanazon kincstári közegek ellenőrzik és így bármilyen szabálytalanság esetén az illető el- lenőrzőket lehessen saját személyükben felelősre gra vonni.

Ez a személyes felelősség azonnal megállapi- tandó, valahányszor valamely magasabb tisztviselő visszaéléseket állapít meg, mint amilyenek a speciá- lis könyvek pontos, naponkénti vezetésének elmulasz- tása, a befizetések körüli késedelem, az illetékek be- fizetése, majorarek nélkül, amennyiben ezek a tör- vény szerint esedékesek, a számlák könyvelésének elmulasztása, áruk forgalomba helyezése számlák kibocsátása nélkül, hamis könyvelés, vagy egyáltalá- ban bármely kötelességnek nem teljesítése, vagy ké- sedelmes teljesítése.

A pénzügyi ellenőrzők a számukra kiosztott vál- lalatoknál a legnagyobb figyelmet kötelesek gyako- rolni arra, hogy a kincstár összes jogait élvezhesse és a vállalatok esedékes tartozásait a majorarek- ka együtt, szükség esetén a kihágás megállapítása után befizessék.

Ebből a szempontból a közvetett adók ellen- őrzésével megbízott közegek kifejezetten kötelesek- gük az is, hogy felügyeljenek az állam követelésének behajtására is, abból a célból, hogy az indirekt adók a törvényben előírt határidőkben pontosan befolyja- nak az állampénztárba. Ők tehát azért is felelősek, hogy a közvetett adók behajtása a folyó költségve- tési évben eszközölhető legyen.

Ez a kötelezettség azonban nem jelenti azt, hogy a behajtással és a behajtás ellenőrzésével meg- bízott közegek, vagy végrehajtók speciális hatáskör- t megcserélhessék, hanem csupán azt, hogy a kive- tést ellenőrző közegeknek gondot kell fordítani ar- ra, hogy az adót kitevő, vagy a kihágást megállapító okiratokat a törvényes határidőn belül, vagy a ren- deletekben megállapított határidők alatt készítsék

Tizenöt százalékban állapította meg a pénzügy- minisztérium az iparvállalatok részére az amortizációs kvótát

A pénzügyminisztérium illetékes bizottsága most tárgyalta az egyes iparágaknak nyújtott amortizációs kvótát és ezzel kapcsolatban a kö- vetkező határozatot hozta:

Tekintettel arra, hogy az elmúlt költség- vetési esztendő óta a gazdasági helyzet nem vál- tozott oly mértékben, ami szükségessé tenné a kvóta megváltoztatását, az 1939-40. költség- vetési évre a kvóta nagysága 10 százalék marad. A kétes követelések fedezésére szolgáló különle- ges tartalékolások tekintetében a múltban is nyújtott kvótát a bizottság az 1939-40. költ- ségvetési évre 6 százalékban állapította meg. A pénzügyminisztérium határozatáról körrende- letben értesítette a megyei pénzügyigazgatósá- gokat.

el és terjesszék be és ezentúl is érdeklődjenek a ki- vetett adók behajtása iránt.

A közvetett ellenőrzők semmiféle körülmények között nem kaphatnak megbízást más adók megállá- pítására, csakis a következő adókra: örökösödési adó, bélyegilleték, forgalmi adó, látványossági adó és automobil adó.

Minthogy ezek a rendelkezések az ellenőrzés ha- tályossá tétele eljából rendkívül fontosak, ezektől semmiféle eltérést nem lehet megengedni és szigorú szankciók nélkül hagyni.

A szabályzat második része az ellenőrzés gya- korlásának módjára vonatkozik és ez már közvetle- nül a vállalatokat is érinti.

Eszerint minden pénzügyi év kezdetén össze kell írni az ország területén lévő összes forgalmi adó alá eső vállalatokat és egy másik táblázatban a for- galmi adó alá nem eső vállalatokat és pedig a keres- kedelmi és iparkamarák által beterjesztett kimutatá- sok és az egyenes adót kivető pénzügyigazgatóságok adókönyvei alapján.

Ezekben a jegyzékekben külön meg kell jelölni azokat a vállalatokat, amelyek ugyan adókötelesek, a forgalmi adót azonban az import alkalmával fi- zetik a nyersanyagok után.

Az idei évben az összeírást legkésőbb 1939. aug. 1-ig el kell végezni.

A miniszter ezenkívül elrendelte, hogy 1929. ju- lius 1-től kezdve a közvetlen adóellenőrzők havonta kötelesek kimutatást elkészíteni a kereskedők és ipa- rosok által befizetett adókra kiállított szám- lákról és ezeket a kimutatásokat haladéktalanul fel kell terjesztetni a pénzügyminisztérium bélyegügyi és forgalmi adó osztályához.

Ezeket a táblázatokat a közvetett adóellenőrzők által beszerzett adatok alapján kell összeállítani és havonta felterjesztetni a minisztériumhoz.

A táblázatokra azért van szükség, hogy ezek alap- ján maga a minisztérium fogja minden egyes pénz- ügyigazgatóság számára kijelölni az illető pénz- ügyigazgatóságtól függő vállalatokat, amelyek számlákat állítanak ki és ezen az alapon ellenőrzést lehet fog- natosítani abban a tekintetben, hogy az illető váll- lalatok a számlákat elkönyvelték-e a speciális könyv- be és megfizették-e az esetleges forgalmi adót?

A kerületi inspektorok számára speciális rende- letet adnak ki, amelyben körülírják az állandó és folyt nosan gyakorlandó ellenőrzésre vonatkozó kö- telességeket, a közvetett adó ellenőrzők és közegek fölött, a forgalmi adó befizetése tekintetében.

Ez a ellenőrzés nem korlátozódhatik arra, hogy a felügyelő az irodában felülvizsgálja az adót meg- állapító ügyiratokat és egyszerűen információkat kér a pénzügyigazgatóságoktól. Az ellenőrzést meg- szakítás nélkül és folyamatosan az adóköteles vál- lalatok székhelyén kell teljesíteni, a forgalmi adó és a bélyegilleték tekintetében, a hagyatéki iratok fel- ülvizsgálásával, az örökösödési adó megállapítására vonatkozóan, végül állandó ellenőrzés gyakorlása út- ján a behajtó és fizetési pénzügyigazgatóság tevé- kenysége fölött, az örökösödési adó behajtása tekin- tetében.

Minden hónapban a pénzügyigazgatóságoknak kötelességük beszolgáltatni a minisztérium által megállapított kvótát, amelynek összegét rövid időn belül közölni fogják a behajtási és fizetési pénzügy- igazgatóságokkal.

Az ellenőrzés kiterjed arra is, hogy a kivetett forgalmi adó késedelmes befizetése miatt felvett ki- hágási jegyzőkönyvekbe kiszabott bírságokat, vagy pedig a készletek különbözetei után kivetett forgalmi adót behajtották-e?

A kerületi inspektorok ezenkívül személyesen el- lenőrzik az illeték egyenérték adót is, hogy meg- győződjenek azok helyes kivetéséről. Ellenőrzési ha- táskörük kiterjed az illeték egyenérték adó befize- téseire is.

Július 1-től kezdve a bélyegügyi és forgalmi adóügyi osztály a legszigorúbban fogja végrehajta- ni a most ismertetett összes rendszabályokat.

Olcsóbb lesz a vasúti szállítás

A Legfőbb Szállítási Bizottság megállapította azt, hogy a vasúti szállítványokat terhelő mellékjárulékok a tulajdonképeni szállítási költségekhez viszonyítva, sőt az árúk értékéhez képest is, rendkívül magasak. Ez megakadályozza azt, hogy egységes és precíz közlekedési politikát valósítsanak meg. Ennek következtében a közlekedésügyi minisztérium felhívására a Consiliul Superior al Transporturilor si Tarifelor, teljes részletességgel foglalkozott az elmúlt héten a vasúti szállítványokat terhelő járulékok problémájával és megalkotta véleményét a megoldásra vonatkozóan is.

A bizottság ülésén megállapítást nyert statisztikai adatok alapján, hogy a különböző címeken követelt mellékadók annyira magasak, hogy különösen kis távolságokon belül a forgalmat is kedvezőtlenül befolyásolják, aminek pedig az a következménye, hogy az egyes nagyobb központokat még fogyasztási cikkekkel sem lehet kellőképpen ellátni.

A statisztikából érdekes adatok kerültek ki. Így a húsról nézve például megállapították, hogy a vasút szállítási tarifájához képest, 50 km. távolságon belül, a mellékadók a szállítási díj 168 százalékát teszik ki. Ugyanez vonatkozik más elsőrangú fogyasztási cikkekre, mint amilyen a zsír, vaj, stb. 700 km. távolságban azonban a mellékjárulékok, már csak a szállítási tarifa 36 százalékára rugnak.

Kiderült az is, hogy a mellékjárulékok százaléka rendkívül módon nagy, nem csak a szállítási tarifához, hanem a szállított árúk értékéhez képest. A szappan, amely tulajdonképpen egészségügyi szempontból elsőrangú szükségleti cikk, közép távolságra olyan összegű mellékadónak van alávetve, amely az árú értékének 32 százaléka.

A bizottság jelentése kifejti azt is, hogy a vasúti taxákon kívül a vasút még más hatóságok számára is köteles bizonyos járulékokat behajtani, így például a közsznek, vagy az államnak. Ez a rendszer elkerülhetetlenül a forgalom csökkenésére vezet, megakadályozza a gazdasági élet normális fejlődését és ennél fogva közvetlen drágasságot idéz elő.

Ilyen körülmények között a bizottság azt javasolja, hogy le kell szállítani a vasúti szállítás költségeit és kifejezi azt a véleményét, hogy a mellékjárulékok egyes részét, amelyeket most különböző címeken szednek, egyetlen globális összegben kell kivetni s pedig a szállítás értékének arányszámához viszonyítva, a mellékadók többi részét pedig redukálni kell, vagy megszüntetni.

Ugyanez a bizottság foglalkozik a tengeri, folyami és orszárvégi szállítási taxák problémájával. Ebben az ügyben, legközelebb fognak véleményt nyilvánítani.

ROSSZ BEOSZTÁS.

A cégfőnökhöz beállt a pénztáros és töredelmes hangon mondja:

— Főnök úr, be kell vallanom, hogy sikkasztottam.

— Szerencsétlen ember, miért tette ezt, hiszen maga családos ember?

— Igen, kérem, de be kell vallanom, hogy amellett, hogy itt családom van, Bécsben van egy szeretőm is, ez vitt a bűnbe, de könyörgöm, ne bocsásson el.

— Nem lehet — szolt a főnök — csak egy esetben nem bocsátanám el.

— Ha?

— Ha itt lenne egy szeretője és Bécsben sikkasztott volna.

MÓDOSÍTOTTAK AZ IPARPARTOLÁSI TÖRVÉNYT

A hivatalos lap június 7-iki száma törvényrendeletet közöl, amely módosítja az iparpártolási törvény egyes szakaszait. A legfontosabb új intézkedés az, hogy az Ipari Bizottság véleményét a nemzetgazdasági miniszter javaslatára, minisztertanácsi határozat hagyja jóvá. Az engedélyezett előnyöket másokra is át lehet vinni vagy kiterjeszteni és pedig az ipari bizottság javaslatára kiadott nemzetgazdasági miniszteri rendelettel anélkül, hogy új minisztertanácsi határozatra lenne szükség. Ugyanez az eljárás vonatkozik az ideiglenes előnyöknek véglegesekké való átalakítására. Természetes, hogy az ipari bizottság által eddig kiadott átváltoztatott, kiterjesztett, vagy véglegesített engedélyek is érvényben maradnak, amennyiben nemzetgazdasági miniszteri rendeleten alapulnak, anélkül, hogy azokat a minisztertanács elé kellene terjeszteni jóváhagyás céljából.

Elesett, öreg iparosok menedékén

Látogatás a szatmári Iparos Aggmenházban, amelynek jövedelme végzetesen lecsökkent

A kisipar az egész világon válságos állapotba került. A háború alatt és közvetlenül a világháború után határozott emelkedés mutatkozott, sőt elmondhatjuk, hogy konjunktúrája volt. A háború ideje alatt a nagyipart túlságosan lekötötte a háborús termelés s így a kisiparnak tág tere nyílt, míg a háború utáni években, minden összeroppanás ellenére, a várva várt béke első nyugodalmában a kisipari termelés fellendült. Változik azonban a helyzet az elmúlt évtizedben, amikor a kisipari fellendülést soha nem tapasztalt hanyatlás váltja fel. Oka nem csupán az általános gazdasági válság, hanem igen sok megváltozott körülmény, mint a nagyipari túltermeléssel az árak letörése, növekedő adó és a közszükségleti cikkek árának rohamos emelkedése.

Rengeteg kisiparos-életsors omlott össze. Mindennapi példák igazolják, hogy máról holnapra jó anyagi körülmények között élő egykori kisiparos polgári családok mentek tönkre és jutottak nyomorba. Nálunk Erdélyben egy olyan osztálytagozódás veszi kezdetét, amellyel a magyar iparos és általában az iparosság rosszabb sorsra jut a munkásnál. Ennek a ténynek megállapítása után sem láttuk meg azt az utat, a melyen már eddig is haladnunk kellett volna.

Egy riport kerete nem elegendő arra, hogy részletesen taglalja a felvetődő kérdéseket és célunk nem is az. Csak felemlítése egy olyan problémának, amellyel a tett intézkedések mellett helyi kisebb közösségű érdekvédelmünk végett is fokozott mértékben kellene foglalkozni.

A megrekedt kisipar tragédiákat termelt. Ezekben a tragédiákban kisipari intézmények megkísértek segíteni. Hogy nem sikerült egészében, az természetes, de létrehoztak olyan népi veteményes.

Ilyen népjóléti intézmény a szatmári Kisiparos Aggmenház is.

A TIZEVES AGGMENHÁZ

Csinos, szanatóriumszerű, halványzöldre meszelt épület az aggmenház, termésköből épített bejárat. Az ember szinte kételkedik abban, hogy ez aggmenház. Elöl kis, virágos kert, késői rózsák nyílnak benne. Hátról gyümölcsös és veteményes. Hirtelenjében a következőket lehetett megtudni:

Az iparos aggmenházat 1928-ban alapították, de az előzetes munkálatok már 1926-ban megindultak Szentiványi Kálmán kezdeményezésére, amikor a teketársaság táncmulatságának jövedelmével alapot adtak a később megerem-

tett aggmenháznak. Később Vadnay kisiparos ajánlására minden szatmári iparos egy napi keresetét adta az alapoz. A legnagyobb rész közadakozásból gyűlt össze. De nem maradt el a város sem, amely 400.000 lejrel járult hozzá. Először négy évvel pedig a Tudor Vladimirescu ucca 6. szám alatt lévő helyiséget cserélték el egy üres telekkel, amelyen a mai épületet emelték és 10 évi időtartamra a csere fejében évi 20 ezer lei szubvenciót fizet a város.

Eddig minden a legnagyobb rendben folyt és ma sincsen legyőzhetetlen akadály, azonban az aggmenház jövedelme annyira megcsökkent, hogy a tehetősebb iparosok adakozására van szükség, sőt szükségesnek mutatkozik a rendes és alapító tagokra kötelező tagsági díj fizetésén kívül a felülfizetésekkel való hozzájárulás is.

HOGY ÉLNEK AZ AGGMENHÁZ LAKÓI

Az aggmenház lakói csak öregségükre segítségre szoruló kisiparosok és azok feleségei lehetnek. Tíz év óta összesen 29 lakója volt az intézménynek, akikből tíz meghalt, többen pedig eltávoztak. Jelenleg kilencen laknak itt, hét férfi, két nő és egy nő csak kosztolni jár be.

A közös hálószoba, úgy a férfiaké, mint a nőké tiszta, rendesen megvetett ágyakkal. Ugyanilyen az ebédlő és konyha is és nyugodtan el lehet mondani, hogy igen sok dolgozó iparos nem él úgy, mint ezek itt az aggmenházban.

Az aggmenház lakóinak fele túl van a 80. életévén, de a többi is elmúlt hetven. Mind meg vannak elégedve. A legtöbb részében vagy a kertben öntözgetnek, vagy a tisztaságról gondoskodnak.

Az iparos élet öreg elesettjei legalább életük hátralevő részében nyugodt napokhoz jutottak. Itt nem ismernek sem felekezeti, sem nemzeti különbségeket: egyenlőség, béke, szeretet, megértés, rend uralkodik. És ha eljön az utolsó nap, rendes temetésről gondoskodnak. Most egyetlen nagy gondjuk a dohányossal van, mert bizony dohányalap, az nincs.

Az összvagyon 1.429.440 lei, de a jövedelem — mint ahogy a vezetőség mondja — megcsappant. Idősebb Gárdos Ferenc pénztáros azonban — mint kérdésünkre felelte — reméli, hogy a nagy terhek ellenére a további fenntartás érdekében a kisiparosság áldozatkészsége az intézménnyel szemben újra meg fog nyilvánulni.

Népjóléti intézményeinket különösen ma, nem szabad támogatás nélkül hagyni.

Tamás Gáspár.

Új fordulat a kolozsvári kéményseprőmesterek ügyében

A kolozsvári kéményseprőmesterek a városi tanáccsal folytatott harcáról már sokat írtak a lapok. Megírták, hogy Filipescu volt polgármester kezdeményezésére a tanács szabályrendeletet készített, amely a közszéki kéményseprőüzem felállításával egyidejűleg a kéményseprőket szerzett jogaitól megfosztotta. Ez ellen a szabályrendelet ellen a kéményseprőmesterek valamennyi fórumnál jogorvoslattal éltek, de sikertelenül. Bornemisa Sebastian dr. polgármester méltányossági okokból a kéményseprőmesterek részére nyugdíjat állapított meg, de az erről szóló tanácsi határozatot a királyi hely-

HALADÁS.

Móricza nagy fiú, már zongorázni is tanul. Egy zongorára után megkérdi tőle a mamija:

— Na, Móricza, hogy megy a zongorázás?

— Remekül — feleli büszken Móricza, — azelőtt ha négykezeset játszottam a tanár úrral, mindig viszsamaradtam egy pár taktussal, most pedig egy pár taktussal mindig én vezetek.

tartóság nem hagyta jóvá, azzal az indoklással, hogy a város csak alkalmazottai részére folyósíthat nyugdíjat. Metes Péter dr., a kéményseprők képviselője, terjedelmes emlékiratban ismertetette a kolozsvári kéményseprőmesterek helyzetét a királyi helytartósággal. A helytartóság végleges döntését elhalasztva, elhatározta, hogy szakvéleményt kér a kolozsvári közigazgatási táblától. A tábla tegnapi tűzte ki a helytartóság kérésének tárgyalását. Erdemi tárgyalásra azonban nem került sor, mert a helytartóság időközben visszavonta véleményadási kérését s így az a jogi helyzet áll fenn, hogy a tanács rendelete jogerőre emelkedvén, a kéményseprőmesterek hozzájutnak megérdemelt nyugdíjukhoz. Ez azonban egyáltalán nincs arányban azzal a kárral, amelyet jogaik megfosztása következtében szenvedtek. Egyébként a helytartóság elhatározta, hogy újból felülvizsgálja a kéményseprőmesterek egész ügyét és nincs kizárva, hogy esetleg mégis gyakorolhatják jogukat.

A fióküzlet adója és a más városban székelő központ

Egy temesvári cég aradi fiókjának adó kivételével kapcsolatban bonyolult jogi kérdéssel foglalkozott legutóbb az aradi törvényszék. Az elmúlt évben Temesváron „Fructcomert” néven gyümölcskereskedés alakult, amely rövidesen fiókot nyitott Aradon. A fiók adó kivételése alkalmával az aradi adófellebbezési bizottság — amely elé az ügy fellebbezés folytán került — 70 ezer leiben állapította meg a cég adóalapját, még pedig a következő indoklással: A temesvári központ adóalapja 120 ezer lei, így tehát összehasonlítás alapján a fiók adóalapja 70 ezer leiben állapítható meg. E határozat ellen az aradi pénzügyigazgatóság felfolyamodást jelentett be a törvényszékhez és a következőkre hivatkozott: A törvény értelmében olyan esetekben, amikor más adatok híján a kivetés összehasonlítás alapján történik, a kivételi alanyt valamely hasonló szakmájú helyi céggel kell összehasonlítani és egy más városbeli céggel még abban az esetben sem hasonlítható össze, ha az történetesen a cég központját képezi. Ilyen összehasonlítás csak abban az esetben lett volna a jelen ügyben engedélyezhető, ha a bizottság tagjai átutaznak Temesvárra és ott győződnek meg a központ tényleges helyzetéről. A pénzügyigazgatóság azt kérte tehát, hogy a „Fructcomert” cég aradi fiókjának adóalapját egy aradi gyümölcsnagykereskedéssel való összehasonlítás után állapítsák meg. A törvényszék ennek az érvelésnek, valamint a kérésnek is helyt adott, a fellebbezési bizottság határozatát megsemmisítette és az ügyet újból való letárgyalás végett visszaküldte a fellebbezési bizottsághoz.

HIBA.

Pinty és Ponty találkoznak az utcán.
— Na, Pinty — mondja Ponty, — hallom, hogy elvettél a Veség-lányt?
— Igen.
— Na és miért tetted ezt?
— Tudod, nagyon megtetszett nekem a szeme.
— A szeme?
— Igen.
Pinty gondolkodik egy kicsit aztán fejcsóválva mondja:
— No és ezért el kellett venni az egész nőt?

GHEORGHIU TENGERSZETI ÁLLAMTITKÁR A VÍZIUTAK FONTOSÁGÁRÓL

Gheorghiu tengernagy, a tengerészetiügyi minisztérium államtitkára, érdekes beszédet mondott a legfelsőbb szállítási tanács legutóbbi ülésén. Az államtitkár beszédében hangsúlyozta a víziutak fontosságát és rámutatott arra, hogy míg például egy vagon árúnak Galatiból Hamburgba vasúton való szállítása 90 ezer leibe kerül, a vízi úton való szállítás ugyanezen az útvonalon mindössze tízezer leit igényel. Az 1936. évben a romániai kivitel 87 százaléka víziúton bonyolították le és csak 13 százalék nyert vasúton lebonyolítást. A vízi úton lebonyolított kivitelből a romániai hajózársaságok mindössze 8 százalékkal részesültek, míg 92 százalékát a kivitt árumennyiségeknek külföldi hajók szállították el. Ezért a szállításért Románia ötmilliárd leit fizetett, míg a román hajók ennek még egy tízedet sem keresték meg. Végül a tengernagy hangsúlyozta, hogy a háború vélseléséhez szükséges anyagokat is 77.15 százalékban vízi úton hozták be az országba és csak 22.85 százalékát vasúton, vagy autón. A tengernagy beszéde befejezésében annak szükségességét hangsúlyozta, hogy az országban hajókat építsenek és arra utalt, hogy Romániának megvan a kijárata a tengerhez, de nem rendelkezik a szükséges tengeri közlekedési eszközökkel: a hajókkal.

STILSZERÜSÉG.

Macera bemegy egy papírkereskedésbe és ceruzát kér.
— Keményt — mondja Macera — felszólító levelet akarok vele írni.

ÚJ ISKOLAÉPÍTKEZÉS

Dés városa nagyobb iskola-építkezésekre akar kezdeni, 12 millió leit meghaladó költségvetési előirányzattal. A betervezett építési terveket azonban a legfelsőbb műszaki tanács nem találta elfogadhatónak és átdolgozás végett visszaküldte.

Állandó kiállítást rendez a temesvári iparkamara

A temesvári iparkamara vezetősége Giurcaneanu ezredes elnöke alatt ülést tartott, amelyen Suciu Mihai kormánybiztos, valamint Martzy Mihály tanár és Roxin-Bibescu Iosif vezetőségi tagok és Fratila Ion vezértitkár jelentek meg. A kamarai vezetőség jóváhagyta az ezévi március 31-ével elkészített mérleget, majd egy állandó kiállítás megrendezésének kérdésével foglalkozott. A kereskedelmi és iparkamara

ezt a kiállítást a kezelése alatt álló Lloyd-palota nagytermében kívánja megrendezni és a kiállításához a minisztérium elvi hozzájárulását már meg is szerezte. A kamarai vezetőség most kiállítási szabályrendeletet dolgoz ki és megejtí az előkészítő munkákat. A napokban a jelentősebb termelőcégekkel már érintkezésbe is fog lépni a kiállítás anyagát illetően.

A téli szövetek árát 20-30 százalékkal emelik egyes posztógyárak

A belföldi textilpiacon hónapokig tartó üzletlenség után ismét élénkség mutatkozik és különösen a téli idényre eszközölnek a kereskedők nagyobb bevásárlásokat. A textilpiac legjelentősebb eseménye a téli szövetek nagyarányú drágulása. Női divatcikkekben általában 10—25 százalékos áremelést hajtottak keresztül a gyárak. A brassói Scherg-gyár a finom dűfinszövetek árát 20—30 százalékkal is emelte, úgyhogy egy méter szövet nagykereskedelmi

ára 1100—1200 lei. A magas árak miatt a kereskedők csak óvatosan hívják le a rendeléseket, mert nem lehet még tudni, hogy a fogyasztókönység elbírná-e a magas árakat. Érdekes, hogy ugyanakkor más gyárak átlagban csak 10—15 százalékkal emelték tavallal szemben a téli női szövetek árát. Férfiszövetekben a végleges árakat még nem közölték a vevőkkel és a megrendelések csak irányárak alapján vették fel.

Vásárcsarnokot kérnek a temesvári husiparosok és pékek a piaci árusítás betiltása helyett

Mint ismeretes, Temesvár város vezetősége egészségügyi okból június 26-tól eltiltotta a hús és a kenyér piaci árusítását. Az érdekeltek mészárosok és pékiparosok, akik súlyosan károsolva érzik magukat a határozat által, küldöttség útján a tilalom felfüggesztését kérték Marta dr. királyi székartortól. A küldöttség, amelyet Olariu Petre volt alpolgármester és Sechel Alexandru pékiparos vezetett, rámutatott arra, hogy a 250 temesvári mészáros és pékiparos közül száz nem rendelkezik saját üzlettel, ezeket rendkívül súlyosan érinti a piaci árusítási tilalom. A küldöttség annak a nézetének adott kifejezést, hogy modern vásárcsarnok építésére van szükség és ennek költségeihez a mészárosok és pékek is hozzájárulnának. A megjelentek arra

kérték a királyi helytartót, hogy addig is, amíg a vásárcsarnok felépül, engedélyezze a piaci árusítást, már csak azért is, mert a tilalom a szóbanforgó két iparágban munkanélküliséget teremt. A királyi helytartó válaszában rámutatott az egészségügyi rendszabályok betartásának a fontosságára. A piaci árusítás egészségügyi szempontból történő újításai a tapasztalatok szerint erős ellenállásra találnak éppen az árusítók részéről. A problémát egyébként a városvezetőséggel egyetértésben kell elintézni. A küldöttség újólá arra kérte a királyi helytartót, hogy a piaci árusítás számára engedélyezzen három-négy hónapi haladékot, miután több ezer alkalmazott és munkás kenyéréről van szó.

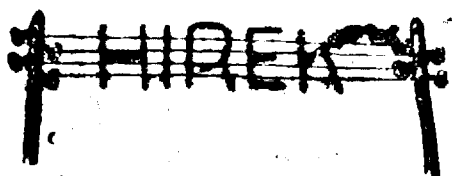
Az üzem helyiségében levő gépek nem tekinthetők ingatlannak a városi illeték kiróvásánál

Kettős elvi jelentőségű ítéletet hozott az aradi törvényszék a városi illetékek kivételével kapcsolatban. A közigazgatási törvényen alapuló városi pénzügyi szabályrendelet értelmében a kereskedelmi és iparvállalatok bérértékűk, vagyis az általuk fizetett házár alapján kötelesek városi illetéket fizetni. Ennek a rendelkezésnek alapján vetettek ki városi illetéket Oppenheimer Rudolf aradi szóraktárosra és vállalatának bérértékét a városi kivető közegek 60 ezer leiben állapították meg. Oppenheimer a kivételt megfellebbezte és azt kérte, hogy a bérértéket — miként az előző évben — 40.000 leiben állapítsák meg, vagyis az illeték kivételénél ezt az összeget vegyék alapul. A fellebbezési bizottság előtt a város képviselője a fellebbezés elutasítását kérte, még pedig a következő, rendkívül érdekes indoklással: Az egyenesadótörvény 14. szakasza az üzemek gépeit, felszerelését szintén ingatlannak minősíti. Így tehát a

bérérték nem csupán szorosan az ingatlannal, az üzem helyiségével, hanem az ingatlannak minősített gépekkel kapcsolatban is megállapítandó. A helyiség bérértékét 40 ezer leinek veszi és ezen az alapon állapította meg az összeztéket 60 ezer leiben. A városi fellebbezési bizottság helyt adott ennek a felfogásnak és az eredeti kivételt jóváhagyta. Oppenheimer felfolyamodást jelentett be az aradi törvényszékhez és arra hivatkozott, hogy a közigazgatási törvény határozott rendelkezései értelmében a bérérték csupán az üzletek, a használt helyiség után állapítandó meg. Ami a gépeket illeti, ezek üzleti befektetést, forgó tőkét képeznek, amely után a törvény nem írja elő, tehát nem is engedi meg a városi illeték szedését. Különben is a szóban levő helyiség üzletbéréről Oppenheimernek a pénzügyigazgatóságon láttamozott bérleti szerződés van, amelyből kitűnik, hogy a kérdéses helyiségről 40 ezer lei évi bért fizet és a törvény rendelkezései szerint írásos bérleti szerződés esetén a kivetés alkalmával ennek a szerződésnek adatait a város pénzügyi szervei kötelesek figyelembe venni és becslni alapján csak abban az esetben állapíthatják meg a bérértéket, ha írásos szerződés nem létezik. A törvényszék a felfolyamodás indoklását teljes egészében magáévá tette és a bérértéket negyvenezer leiben állapította meg. Az ítélet egyrészt kimondja, hogy a bérérték kiszámításánál a gépek nem veendő figyelembe, mert a bérérték — mint kivételi alap — csupán a helyiségre vonatkozik, másrészt pedig írásos bérleti szerződés esetében, ennek a szerződésnek az adatai irányadók. Az ítélet jogerős.

KÖNNYELMÜSÉG.

Az öreg Mazzola elmegy egy biztosító intézetbe és bejelenti, hogy életbiztosítást akar kötni.
— Hány éves? — kérdi tőle egy tisztviselő.
— Kilencvennyolc.
— Sajnálom, kérem, de ilyen korban már nem kötünk biztosítást.
— Nagy könnyelműség, — mondja Mazzola bácsi. — saját magukat károsítják meg.
— Hogy-hogy?
— Mert, ha megnéznék egy statisztikát, látnák, hogy ebben a korban halnak meg a legkevésbé.

AZ IPAROS

Megjelenik minden második pénteken.

Előfizetési ára egész évre intézményeknek és nagy cégeknek 1000 lei, félre 500 lei. Iparosoknak egész évre 300 lei, félre 150 lei, negyedévre 75 lei.
Redacţia şi administraţia — Szerkesztőség és Hivatal — Redaction und Administration:
Hirdetések négyzetcentiméterre 6 lei. Éves kötetszáma évenként.
Arad, Caminul Industrişilor — Iparos Otthon.
Bucureşti Braşov 18.

Mikor hosszabbítható meg a hathavi moratórium?

A temesvári törvényszék döntése szerint, ha az adós tartozásai jelentékeny részét kifizette

Egy temesvári részvénytársaság még az év elején fizetési nehézségekbe került és hathavi moratóriumot kért a törvényszéktől. Miután a hitelezők nem emeltek kifogást, a törvényszék 3 millió 100.000 lei tartozás erejéig hathavi moratóriumot engedélyezett a részvénytársaságnak. A cég igyekezett eleget tenni eme kötelezettségeinek és félév alatt közel egymillió leit törlesztett adósságaiból. A moratórium határideje június 14-én járt le és addig 3.100.000 lei adósságából egymillió leit törlesztett, míg a hitelezők részéről további 2.100.000 lei követelés maradt fenn. A cég ekkor a moratórium meghosszabbítása iránti kérelmet nyújtott be a törvényszékhez. Újabb kérelmét azzal indokolta, hogy a törvény engedélyezi a moratórium meghosszabbítását, ha az adós időközben jelentékeny összeget törlesztett. Jelen esetben a cég az adósság egyharmadát kifizette és ezért jogosultnak érzi magát a moratórium meghosszabbítására.

A törvényszék most tárgyalta a moratórium meghosszabbításának ügyét és a törvény értelmében egybehívta a hitelezőket is, hogy a cég kérelmének tárgyában követeléseik összegének arányában szavazhassanak.

A tárgyalás során több hitelező szólalt fel a meghosszabbítás ellen. Hosszas jogi vita után sor került a hitelezők szavazására. A meghosszabbítási kérelem mellett szavazó hitelezők követelése 1.800.000 leit tett ki, míg az elutasítást kérő hitelezőkké csak 30.000 leit. A törvényszék most hirdette ki ítéletét, amelyben megállapította, hogy a cég adósságának lényeges részét törlesztette és ezért a moratóriumnak újabb hat hónappal való meghosszabbítását engedélyezte számára.

= A VÁLLALKOZÓI ADÓ A RENDELŐNÉL LETILTHATÓ. Mint ismeretes április 1-től kezdve a vállalkozók az egyes vállalkozói szerződések után fizetik kereskedelmi adóikat. Ezen adók biztosítása végett a pénzügyminiszter úgy rendelkezett, hogy a megállapítható adó a rendelőnél letilthető akár biztosítási, akár kielégítési végrehajtás során. Ez az eljárás nyer alkalmazást akkor is, ha a rendelő nem közhivatal, hanem magáncég. Az ügynevezett időzaki szállításkor, ahol az adó a teljesítés idejének megfelelően esedékes, szintén letilthető a rendelőnél az adó biztosítása céljából.

TUDOMÁNYOS FELVILAGOSÍTÁS.

Két kereskedő bemegy a múzeum régiségtárába, ahol egy páncélos lovagot látnak.

— Te — kérdezi az egyik — ez mi?
— Egy páncélos lovag. A régiek mind ezt viselték.
— Mindig?
— Nem mindig, csak ha az ükületben voltak.

Tapeták áron alul

elköltözés miatt nagy választékban

Arad, Bul. Regele Ferdinand 18.
őzv. Glück Józsefnénál.

Nyolc és félmillió lelei csökkent a bankjegyforgalom

A Banca Natională heti kimutatása

A Banca Natională heti kimutatása szerint az aranybányák 81.35 kg. színaranyat szolgáltatottak be a jegybankhoz, 12.474.051 lei értékben, amellyel az ércfedezet összege 18 milliárd 724.361.727 leire emelkedett. A forgalomban levő bankjegyek összege 416.5 millióval 38 milliárd 533 millió 506.105 leire csökkent, míg a látra szóló kötelezettségek (gíroszámlák) végösszege 408 millióval növekedett, vagyis a bruttó bankjegyforgalom csökkenése 8.5 millió lei. A fedezeti arány 0.3 ezreléssel 38.02 százalékra javult. Az import fedezésére szolgáló devizakészlet 5.5 millió lei értékűvel 171.749.056 leire csökkent. A kliringszámlák aktív szaldói 32.5 millió lei értékűvel 708.014.009 leire, az importőrök kliringszaldó letétel 74 millió lei értékűvel 619.895.615 leire emelkedett. A kereskedelmi váltólarca 151 millióval 10 milliárd 747.743.947 leire csökkent, a lombardhitelek összege 9 millióval 2 milliárd 855 millió 043.443 leire emelkedett. A magángíroszámlák egyenlege 79.5 millióval 7 milliárd 300.962.208 leire csökkent.

= A PÉNZÜGYI ELLENŐRÖK MŰKÖDÉSE. Tekintettel arra, hogy a fogyasztási adó alá eső gyárak ellenőrzése igen sok controlort vesz igénybe, utóbbi időben hiány észlelhető az egyéb közvetett adó és illeték kivetésénél alkalmazott különleges kiképzésű controlorokban, így azokban, akik bányagiletékeket, a forgalmi, látványossági, automobil és örökösödési adók kivetését ellenőrzik. A pénzügyminisztérium körrendelete szerint a jövőben ezutóbbiak beosztásuk mellett tartoznak a fogyasztási adók ellenőrzését is végezni a megfelelő gyárakban és raktárakban.

TISZTESSEGES SZÁNDÉK.

A fiatal Döcög elmegy Pöcöghöz és azt mondja neki:

— Tisztelt Pöcög úr, van szerencsém tisztelettel megkérni a leánya kezét.

— De kérem, — feleli az apa, — nekem három lányom is van. Rózsika kapja hozományul a temesvári házamat, Rezsínke a váradi házamat és Fánika az aradi házamat.

— Hát, kérem — mondja rövid gondolkodás után Döcög, — előbb majd megnézem a házakat.

Fürdőruha

női gyapju, a legdivatosabb, már 185 leitől! Fürdőnadrág! Selyem női blúz, selyem és flór férfi ingek, divatszínekben a legolcsóbban

Bogyónál,

Arad, Str. Eminescu 1. Corso mozi mellett.

A kereskedelmi iskolák végzett növendékei gyakorlati időre helyezendők el.

A kamara felhívása a vállalatokhoz

A kereskedelmi szakoktatásról szóló törvény előírja hogy a kereskedelmi liceumok végzett fiú- és leánynövendékei egy évi gyakorlati időt kötelesek eltölteni valamely vállalatnál, aminek megtörténtét a kamara által láttamozott bizonyítvánnyal kell igazolni, a vállalatok pedig szigorú büntetés terhe mellett kötelesek ezeket a végzett növendékeket alkalmazásukba fogadni. A kamara nem óhajtja őket hivatalból elhelyezni, hanem előbb megvárja a cégek értesítését (bankokat és gyárakat is beleértve) arról, hogy hány tanuló elhelyezését vállalják önként. A gyakorlati idő lehetőleg a pult mellett tölthető el, és csak kivételes esetben irtóában. Fizetés adása nem kötelező, a végzett növendékeknek tanonciskolába nem kell járniuk. A kamara ezután kéri fel a kerülethez tartozó összes vállalatokat (üzleteket, kereskedelmi irodákat, bankokat és gyárakat), hogy július hó 1-ig jelezzék be írásban a kamaránál, hogy hány fiú-, vagy leánynövendék elhelyezését vállalják.

= Jogok átruházása esetén mindenkor fizetendő illeték. Az egyenesadó-törvény 23. szakaszának 6. pontja szerint a jogok, vagy kitermelések átengedése mások számára illeték alá esik. Egyes vállalatok azonban az átruházás bérlet, vagy kitermelés ellenértékét nem pénzben fizetik, hanem részvények átengedésével. A legfelsőbb pénzügyi bizottság határozata szerint ezzel az eljárással az állam nem rövidíthető meg és a részvények névértéke képezi azt a megváltási, vagy bérleti összeget, amely után az illeték kivetendő.

= JÚLIUS HÓNAPRA MEGÁLLAPÍTOTTÁK AZ ÚJ BŐRÁRAKAT. A bőrarak megállapítását végző bizottság tegnap ült össze és július 1-től 31-ig terjedő időtartamra Arad város területén a bőrarakat következőképpen állapította meg: fehér bőr 40 lei, vörös bőr 42 lei kilogrammra kint. A hibás árúnál 5—10 százalékos csökkentést engedélyeznek.

MEGGONDOLATLANOK.

Krix és Krax találkoznak.

— Szervusz, Krix — mondja Krax, — ki volt az a csunya nő, akivel tegnap láttalak?

— A feleségem.

— Jaj, pardon, meggondolatlan voltam.

— Ellenkezőleg, én voltam meggondolatlan.

Szerkesztői üzenetek

Kovács Árpád, férfi szabó, Udvarhely. Megkeresésére értesítjük, hogy a személyzeti fizetések után járó adó ez év április 1-ével teljesen megváltozott, az 1000 leies létminimum megszűnt és helyette a fizetések nagysága szerint 10-től 76 százalékig terjedő levonást engedélyeznek, mint adómentes alapot bizonyos kategóriájú kézműiparos szakmáknál és nemkésített munkásoknál. Természetbeni járulékok, úgy mint lakás és élelmezés a következőképpen számíthatnak be a munkás fizetésébe: lakás a munkás fizetésének 1/5-vel, élelmezés a fizetés 3/5-vel, teljes ellátás a fizetés teljes összegével egyenlő. Amennyiben tanonca lárást, vagy élelmezést kap öntől, az fizetésnek számít és adóköteles. A helyi viszonyokhoz mérten fel kell értékelni a neki juttatott természetbeni szolgáltatást és le kell róni az annak megfelelő személyzeti adót, nehogy büntetésnek tegye ki magát.

Szilágyi Lajos, Marosvásárhely. Az 1884. évi volt magyar ipartörvény intézkedett a kereskedők és iparosok kirakodó vásárokon való részvételének jogáról. Ez a jogszekció még most is érvényben van, de nem olyan értelemben, ahogyan hozzánk intézett lapjában említi. T. i. minden egyes város, vagy község saját hatáskörében adja ki vásárai látogatásáról szóló rendeletét. Ez a rendelet rendszerint úgy szól, hogy országos vásárokról korlátlan számban engedélyezik az idegen vármegyékbeli iparosok részvételét is, míg heti vásárokról csak a helybeli, de legfeljebb az ugyanazon járáshoz tartozó községbeli iparosok árufelhozatalát. A munkakamara által kibocsátott iparigazolvánnyal jogosítva van bármilyen vásáron résztvenni, de csak a fent említett kerek között.

Aradi Polgári Jótékony Egyesület

Halálesetet Segélyező Csoportja.

Directiunea Grupelor de Ajutoare în caz de deces a Reuniunii Civile de Binefacere din Arad prin această comisie cu asociații, cu cotizațiunile de deces sunt scadente până la numărul curent:

Az Aradi Polgári Jótékony Egyesület Halálesetet Segélyező Csoportjai Igazgatósága ezúton közli 1. a tagjaival, hogy a halálzási járulékok a következő sorszámokig esedékesek:

In Grupa I. Csoportban:: Francisc dr. Kálmán Ferenc 1026. Alexandru Harcsás Sándor 1027. Vád. lui Iota Cizmas Jotáné 1028.

In Grupa II. Csoportban: Soț. lui Csóka Jánosné 1079. Vád. lui Pavel Dărelea Pálné 1080 sorszámig esedékes a fizetés.

Aradi Iparosok Temetkezését Segélyező Csoportja

Directiunea Grupelor de Ajutoare de înmormântare a Industrişilor din Arad face cunoscut membrilor cari sunt în restaurant cu cotizațiunile lor, să achite restanțele în interesul lor propriu, fiindcă în conformitatea §-lui 14 și 15 din statute calitatea lor de membri respira automatic, adică dacă membrul decedază între timp, nu se poate acorda ajutorul. Cotizațiunile sunt scadente după următorii membri decedați:

Az aradi Iparosok Temetkezését Segélyező Csoportja igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, akik halálzási járulékaikkal hátralékban vannak, azt saját érdekében rendezzék, mert a csoport szabályzatának 14. és 15-ik §-a értelmében tagsági joguk automatic megszűnik, azaz, ha a tag közben elhal, a segély nem folyósítható.

A fizetés a következő elhunyt tagjaink után esedékes:

In Grupa A. Csoportban: 1118. Pavel Tomics Pál. 1119. Ioan Szijjártó János. 1120. Soț. lui Pavel Dărelea Pálné. 1121. Ludovic Porcán Lajos. 1122. Ioan Szabó János.

In Grupa B. Csoportban: 1078. Sidonia Precupas Szidónia. 1079. Pavel Fericean Pál.